

**Pienten lasten vanhempien toiveet ja odotukset
tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta**
Jina Hölttä

Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma
Monografiamuotoinen
Kevätlukukausi 2024
Kasvatustieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Hölttä, Jina. 2024. Pienten lasten vanhempien toiveet ja odotukset tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta. Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. 69 sivua.

Tämän pro gradu -tutkielman tavoitteena oli kuvata ja ymmärtää sitä, millaisia odotuksia ja toiveita pienten lasten vanhemmilla on tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta. Tutkimuksessa tarkasteltiin lisäksi sitä, millaisia asioita vanhemmat halusivat säilyttää yhteisvanhemmuudessaan ja onko mahdollisesti jotain, mitä he halusivat muuttaa tulevaisuudessa. Aihe on ajankohtainen ja sille on yhteiskunnallista tarvetta muun muassa työn ja perheen yhteensovittamisen haasteiden näkökulmasta. Tutkimus antaa merkityksellistä tietoa perheiden kanssaan työskenteleville eri alojen ammattilaisille.

Tutkimus oli laadullinen tutkimus ja sen aineisto on osa Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun yhteistyössä THL:n ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa toteuttamaa ja Suomen Akatemian rahoittamaa kansainvälistä tutkimushanketta: ”Yhteisvanhemmuuteen oppimassa: Vertaileva pitkittäistutkimus yhteisvanhemmuuden rakentumisesta vanhemmuuteen siirtymävaiheessa (CopaGloba)”. Aineisto koostui 60 vanhemman puolistrukturoiduista haastatteluista ja se analysoitiin hyödyntäen temaattista analyysia.

Tulokset osoittivat, että pienten lasten vanhempien odotukset ja toiveet tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta liittyivät vanhempien väliseen yhteyteen, vanhempien väliseen yhteistyöhön, vanhempien ja perheen yhdessäoloon, vanhemmuuden voimavaroihin sekä kehittymiseen (yhteis)vanhemmuudessa.

Asiasanat: odotukset, toiveet, yhteisvanhemmuus, pikkulapsiperheet, laadullinen tutkimus

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
1 JOHDANTO	5
2 YHTEISVANHEMMUUS PIKKULAPSIPERHEISSÄ	8
2.1 Mitä yhteisvanhemmuudella tarkoitetaan?	8
2.2 Mistä yhteisvanhemmuus muodostuu?	9
2.3 (Yhteis)vanhempana pikkulapsiperheessä	14
2.4 Vanhempien odotukset ja toiveet yhteisvanhemmuudesta	17
3 TUTKIMUSTEHTÄVÄ	23
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	24
4.1 Tutkimuskonteksti	24
4.2 Tutkimukseen osallistujat ja tutkimusaineisto	25
4.3 Aineiston analyysi.....	26
4.4 Eettiset ratkaisut.....	30
5 VANHEMPIEN ODOTUKSET JA TOIVEET TULEVAISUUDEN YHTEISVANHEMMUUDESTA	33
5.1 Vanhempien välinen yhteys	34
5.2 Vanhempien välinen yhteistyö	37
5.3 Vanhempien ja perheen yhdessäolo.....	39
5.4 Vanhemmuuden voimavarat	41
5.5 Kehittyminen (yhteis)vanhemmuudessa	44
5.6 Säilytettävät ja muutettavat asiat tulevaisuuden yhteisvanhemmuudessa.....	46
6 POHDINTA	49
6.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset.....	49

6.1.1	Tulevaisuuden yhteisvanhemmuuden odotusten ja toiveiden myönteisyys.....	49
6.1.2	Tulevaisuuden yhteisvanhemmuuden odotuksissa ja toiveissa ilmenevät haasteet	53
6.2	Tutkimuksen arviointi.....	55
6.3	Jatkotutkimusaiheet ja käytännön sovellukset	58
	LÄHTEET	61
	LIITTEET	69

1 JOHDANTO

Tällä laadullisella tutkimuksella selvitetään vanhempien odotuksia ja toiveita yhteisvanhemmuudesta. Erityisen kiinnostuneita ollaan pienten lasten vanhempien käsityksistä ja siitä, millaista vanhemmat toivovat tulevaisuuden yhteistyön kumppanin kanssa olevan. Millaisia asioita he haluaisivat säilyttää tai onko mahdollisesti jotain mitä he haluaisivat muuttaa yhteisvanhemmuudessaan? Tutkimusaineisto on osa kansainvälistä CopaGlobal-tutkimushanketta, jonka tuottamiin yksilöhaastatteluihin osallistui ensikertalaisia vanhempia, jotka olivat siirtyneet vanhemmuuden maailmaan.

Yhteisvanhemmuutta voidaan lähestyä teoreettisesta näkökulmasta, jossa perhe nähdään muuttavana systeeminä. Perhesysteeminen teoria keskittyykin perheen sisäisiin suhteisiin, jotka vaikuttavat ja muodostavat perhejärjestelmän, joka puolestaan muodostuu alajärjestelmistä (Allen & Henderson, 2017, s. 104). Allen ja Henderson (2017, s. 104) kuvaavat perhejärjestelmän muodostuvan alajärjestelmistä eli perhesiteistä ja -yhteyksistä, jotka muodostuvat perheessä olevien yksilöiden sukulaissuhteesta. Tässä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita vanhempien muodostamasta yhteisvanhemmuussuhteesta, joka muovaa ja kehittää omalta osaltaan perhejärjestelmää olemalla yksi alajärjestelmistä. Perhesysteeminen teoria korostaa lisäksi perhesuhteiden keskinäistä riippuvuutta, jossa perheen jäsenten ja heidän muodostamien suhteiden välillä on molemminpuolinen vaikutus (Kerig, 2019, s. 4). Tässä tutkimuksessa perhesysteemisen teorian valossa ajatellaan, että kumppaneiden väliset odotukset ja toiveet heijastuvat heidän välillään toisiinsa.

Kautta historian pienten lasten vanhemmuuden onkin nähty olevan yksi tärkeimmistä aikuisuuden tuomista tehtävistä (McHale ym., 2004a, s. 221). Pienet lapset tarvitsevat nimittäin vanhemmiltaan ympärivuorokautista huomiota ja huolenpitoa aina vaipan vaihdosta säännölliseen ruokintaan (Kotila & Schoppe-Sullivan, 2015, s. 731) ja sitä he tulevat myös tarvitsemaan tulevaisuudessakin. Sen vuoksi myös yhteisvanhemmuudelle on tilausta yhteiskunnassamme.

Kokonaisvaltaisen yhteisvanhemmuuden muodostuminen edellyttää kuitenkin vanhemmilta useamman asian hallintaa. Heidän tulee arvostaa kumppaninsa työtä ja hallita tiimityö (Konold & Abidi, 2001), tiedostaa omien konfliktinsa vaikutus lapseen (Feinberg ym., 2012, s. 3) ja kommunikoida yhteisistä kasvatuskäytännöistä (Hock & Mooradian, 2013). Edellä mainittujen lisäksi vanhempien tulee neuvotella siitä, mitä heiltä vanhempina odotetaan (Eerola ym., 2021, s. 122) ja miten lapseen liittyviä kotitöitä jaetaan (Kotila & Schoppe-Sullivan, 2015, s. 731).

Perheeseen saapuessaan lapsi asettaa vanhempansa uuden äärelle. Vanhemmuuteen siirtyminen ja itse vanhemmuus onkin pariskunnille merkittävää sopeutumisen aikaa (Ranta ym., 2022; Deave ym., 2008, s. 1) muuttaen vanhempien elämää (Curran ym., 2009, s. 101–102). Kumppanien välillä jo olemassa olevat vuorovaikutusmallit ja roolit vaativat asioiden uudelleen tarkastelua ja joustavuutta (Durtschi ym., 2016, s. 308). Vanhemmuuteen siirtymistä edistää merkittävästi se, miten vanhempien omat toiveet ja odotukset vaikuttavat heihin sekä yksilöinä että vanhempina ja kumppaneina (Rodriguez & Adamsons, 2012, s. 254–255). Vanhempien käsitykset ja odotukset siitä, miten vanhemmuus vaikuttaa heihin, vaikuttavat myös yhteisvanhemmuuden laatuun (Curran ym., 2009, s. 101).

Tutkimukset ovat osoittaneet, että vanhempien odotukset yhteisvanhemmuudesta ovat myönteisiä (esim. Lindroos ym., 2023; Ranta ym., 2022; Bouchard, 2009; Lawrence ym., 2007). Vanhemmat odottavat ja toivovat yhteistyön kumppaninsa kanssa tuottavan heistä vanhemmuuden asiantuntijoita, jotka antavat toisilleen tilaa kehittyä ja kasvaa sekä yksilöinä että vanhempina (Ranta ym., 2022, s. 1072–1073). Vanhemmat odottavat myös, että kumppanista tulee hyvä vanhempi, suhde kumppaniin vahvistuu lapsen myötä ja että molemmilla vanhemmilla on samat tavoitteet lapsen liittyvissä asioissa (Lindroos ym., 2023, s. 2948). Sen lisäksi vanhemmat odottavat yhteisymmärrystä lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvissä asioissa sekä tasa-arvoisuutta perhe-elämään (Ranta ym., 2022, s. 1068). Vanhemmat asettavat myös odotuksia rooleille, joita oletetaan kumppanin ottavan vanhemmuudessa. Vanhemmat saattavat odottaa, että vastuu taloudesta on ensisijaisesti toisella

vanhemmalla ja vastuu kodinhoidosta puolestaan toisella (Rodriguez & Adamsons, 2012, s. 261).

Aina vanhempien odotukset ja toiveet tulevaisuuden vanhemmuudesta eivät kuitenkaan vastaa todellisuutta ja ovatkin muodostuneet epärealistisiksi odotuksiksi (Machin, 2015; Curran ym., 2009). Tällaisia odotuksia omaavat vanhemmat eivät välttämättä tunnista vanhemmuuden uuvuttavia puolia tai ymmärrä lapsen kasvatukseen liittyviä haastavia asioita (Bouchard, 2009, s. 173). Sanders kollegoineen (2023) on havainnut erityisesti uusilla, ensikertalaisilla vanhemmilla olevan tällaisia epärealistisia odotuksia. Sévon (2012) puolestaan on havainnut erityisesti naisten odottavan ja toivovan saavuttavansa yhteistyöltä kumppaninsa kanssa kaikki arvostamansa tavoitteet. Pikkulapsiperheissä rikkoutuvia odotuksia ovat erityisesti myös kotitalouksiin liittyvät odotukset (Ascigil ym., 2021, s. 585).

Yhteisvanhemmuutta onkin laajasti tutkittu (Lindroos ym., 2023, s. 2944), mutta tutkimuksia pienten lasten (n. 17–19 kk ikäisten) vanhempien odotuksista ja toiveista liittyen tulevaisuuden yhteisvanhemmuuteen on tehty rajallinen määrä. Pariskuntien vanhemmuuden tukemisella on laaja vaikutus niin vanhempiin kuin myös perheen sisällä vallitseviin suhteisiin ja lasten sopeutumiseen (Feinberg ym., 2016). Tämä ja aiemmin esiin tuodut epärealistiset odotukset perustelevat tämän tutkimuksen tärkeyttä. Tutkimus vanhempien odotuksista ja toiveista tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta voi myös tarjota erilaisten perheiden kanssa työskenteleville ammattilaisille uusia näkökulmia perheiden tukemiseen ja perheisiin liittyvien haasteiden ennaltaehkäisemiseen.

2 YHTEISVANHEMMUUS PIKKULAPSIPERHEISSÄ

2.1 Mitä yhteisvanhemmuudella tarkoitetaan?

Yhteisvanhemmuudella tarkoitetaan kahden tai useamman aikuisen sitoutunutta tapaa toimia yhdessä tarjoten huolenpitoa yhdestä tai useammasta lapsesta (Hock & Mooradian, 2013, s. 325–326; Van Egeren & Hawkins, 2004, s. 166). Siihen liittyy olennaisesti vanhempien yhteinen vastuunjako lapsen kasvattamiseen ja hoivaan liittyvissä valinnoissa (Feinberg, 2003). Yhteisvanhemmuuden ei kuitenkaan nähdä olevan aina tasavertaisesti jaettua vanhemmuutta (Feinberg, 2003), eikä sen nähdä rajoittuvan ainoastaan lapsen biologisten vanhempien toteuttamaan ja jakamaan hoivaan ja kasvatukseen (Kotila & Schoppe-Sullivan, 2015; McHale ym., 2004a; Böök & Terävä, 2022). Myös muut aikuiset, jotka jakavat vastuuta lapsen kehityksestä ja kasvusta, voivat toteuttaa yhteisvanhemmuutta (Hock & Mooradian, 2013, s. 321). Yhteisvanhemmuudesta puhuttaessa tarkoitetaan erilaisten elämäntilanteiden ja perhekokoonpanoihin kuuluvien aikuisten välistä yhteistyötä ja olennaista onkin lapsen vanhemmointi (Terävä & Böök, 2019).

Tutkimuksen kentällä on ollut eriäviä mielipiteitä ja näkemyksiä siitä, milloin yhteisvanhemmuus alkaa. Osa tutkijoista (mm. Konold & Abidi, 2001; Ranta ym., 2022; Kuersten-Hogan, 2017) ovat esittäneet yhteisvanhemmuuden alkavan jo ennen lapsen syntymää. Tässä näkemyksessä korostuvat ennakointi ja odotusten rakentaminen. Tutkijat näkevät yhteisvanhemmuuden kehittyvän, kun tulevat vanhemmat ennakoivat vanhemmiksi tuloa, rakentavat näkemyksiään toisistaan tulevina vanhempina ja alkavat keskustelemaan tärkeiksi kokemistaan asioista liittyen vanhemmuuteen. Pohjaa vanhempien yhteenkuuluvuuden tunteelle luo odotusvaiheen keskustelut esimerkiksi tulevan perheprosessin odotuksista (McHale ym., 2004b, s. 724–725).

Puolestaan Van Egeren ja Hawkins (2004), Rodriguez kollegoineen (2012, s. 249) sekä Hock ja Mooradian (2013, s. 321) ovat todenneet yhteisvanhemmuuden alkavan vasta lapsen syntymän jälkeen. Lisäksi Murphy kollegoineen (2017) on

havainnut yhteisvanhemmuuden muodostuvan pariskuntien tullessa vanhemmiksi ja siirtyessä vanhemmuuteen. Vaikkakin lapsen odotusvaiheen keskustelut vanhempien välillä ennustavat myöhempää yhteisvanhemmuutta, selkeä yhteisvanhemmuus tapahtuu vasta lapsen syntymän jälkeen (Van Egeren & Hawkins, 2004, s. 166). Hockin ja Mooradianin (2013) mukaan näkemys siitä, että yhteisvanhemmuus alkaa jo lapsen odotusaikana keskittyy erityisesti biologisesti muodostettuihin perheisiin. Heidän mukaansa ajatus siitä, että yhteisvanhemmuus alkaa vasta lapsen syntymän eli olemassaolon jälkeen, pystytään soveltamaan myös muihin perhekokoonpanoihin, kuten esimerkiksi adoptioperheisiin.

Yhteisvanhemmuuteen liittyy monia vaikuttavia tekijöitä. Kuten parisuhteeseenkin, niin yhteisvanhemmuuteen vaikuttavat vanhempien yksilölliset ominaisuudet (Feinberg ym., 2012, s. 4). Jokaisen vanhemman uskomukset, asenteet ja persoonallisuus liittyvät yhteisvanhemmuuden syntyyn ja kehittymiseen (Van Egeren, 2003). Perheen ulkopuoliset stressitekijät ja tukimuodot kuin myös mahdollisen vanhempien välisen parisuhteen tai avioliiton laatu ovat merkittäviä yhteisvanhemmuuden vaikuttavia tekijöitä (Feinberg ym., 2012, s. 4). Yhteiskunnalliset tekijät vaikuttavat osakseen sekä tukien että heikentäen yhteisvanhemmuutta. Vanhemmat voivat kokea merkittäviäkin normeja ja moraalisia arvoja sekä sosiaalisia paineita, jotka heikentävät heidän vanhemmuuden identiteettinsä ja pystyvyyden tunteiden rakentumista (Lévesque ym., 2020, s. 1953). Ranta kollegoineen (2022, s. 1073) on todennut onnistuneeseen yhteisvanhemmuuteen vaikuttavan vanhempien molemminpuolisen kunnioituksen, tasa-arvon ja vanhemmuuden neuvotteluiden. Niiden lisäksi yhteisvanhemmuus vaatii heidän mukaansa molempien vanhempien halua kasvaa vanhempana.

2.2 Mistä yhteisvanhemmuus muodostuu?

Yhteisvanhemmuuden voidaan ajatella olevan moniulotteinen ilmiö. Sen käsitteellistäminen ensisijaisesti lasten- ja kodinhoidon työnjakona antaa hyvin rajallisen näkökulman siitä (McHale ym., 2004a, s. 222). Tutkijat ovatkin

määritelleet yhteisvanhemmuutta eri tavoin ja on olemassa monia malleja yhteisvanhemmuuden keskeisistä elementeistä ja ulottuvuuksista. Esimerkiksi Feinberg (2003) on mallissaan määritellyt yhteisvanhemmuuden elementtejä, jotka kuvastavat hänen mukaansa yhteisvanhemmuuden keskeisimpiä ja tärkeimpiä tekijöitä. Elementteihin lukeutuvat vanhemmuuden tuen, lapsen kasvatuksen, arkipäiväisten asioiden ja tehtävien jakamisen näkökulmia. Nämä neljä elementtiä Feinberg (2003) on nimennyt vanhemmuuden tueksi vs. vähättelyksi, yhdenmielisyydeksi lasten kasvatuksessa, työnjaoksi ja yhteisen arjen johtajuudeksi.

Vanhemmuuden tuen nähdään yhteisvanhemmuudessa muodostuvan siitä, että vanhemmat tukevat toisiaan ja kunnioittavat toisen tekemiä valintoja ja panosta vanhemmuuteen (Feinberg, 2003, s. 104). Vanhemmuuden tuki on myös yksi positiivisen yhteisvanhemmuuden tekijä ja tuki voi käytännössä tarkoittaa toisen vanhemman pätevyyden vahvistamista vanhempana, toisen vanhemman panoksen tunnustamista ja tämän tekemien päätöksien puolustamista (Camisasca ym., 2022, s. 3086). Tuen antamisen on todettu vaativan kuitenkin ponnisteluja, eikä passiivisen toiminnan katsota edistävän toisen vanhemman tukemista (Van Egeren & Hawkins, 2004, s. 169). Negatiivisena vastaparina vanhemmuuden tuelle onkin toisen vanhemman **vähättely**, joka voi tapahtua esimerkiksi syyttelyn ja halventamisen kautta (Feinberg, 2003, s. 104).

Yhdenmielisyyys lasten kasvatuksessa viittaa siihen, missä määrin vanhemmat ovat yhtä mieltä lapsiin liittyvissä asioissa (Feinberg, 2003, s. 102). Toteuttaakseen ja kehittääkseen johdonmukaista vanhemmuutta vaaditaan vanhemmilta kykyä kommunikoida tehdäkseen perheeseen liittyviä järjestelyjä (Kotila & Schoppe-Sullivan, 2015, s. 731). Monet vanhemmat ovat myös tunnistaneeet ja korostavat yhteisymmärryksen merkitystä vanhemmuudessa (Eerola ym., 2021, s. 125). Vanhempien yhteisymmärrys lastenkasvatukseen liittyvistä asenteista ja toimista edistää vanhempien toimia lapsen hyväksi (Rodriguez & Adamsons, 2012, s. 253). Mikäli vanhemmat eivät ole toistensa kanssa samaa mieltä vanhemmuudesta, ristiriitojen mahdollisuuden, jatkuvan kompromissien teon ja neuvottelun nähdäänkin olevan suurempi kuin

perheissä, joissa vanhemmat ovat yhtä mieltä vanhemmuuteen liittyvistä asioista (Feinberg ym., 2012).

Työnjaolla tarkoitetaan lastenhoitoon ja kotitöihin liittyviä vastuita ja tehtäviä (Feinberg, 2003, s. 103). Jotkut perheet voivat yrittää jakaa koti- ja hoitotöitä tasaisemmin, kun taas toiset saattavat toimia perinteisemmin, jolloin perheen äiti on usein kotona ja isä töissä (Ranta ym., 2022, s. 1063; Eerola ym., 2021). Vanhempien tulee siis neuvotella myös lapsiin liittyvien kotitöiden jakamisesta (Kotila & Schoppe-Sullivan, 2015, s. 731) ja siitä, millaista työnjako todellisuudessa on ja mitä heiltä vanhempina odotetaan (Eerola ym., 2021, s. 122). Työnjakoon liittyviin kysymyksiin vaikuttaa myös se, miten vanhemmat näkevät oman vastuunsa ja roolinsa yhteisvanhemmuudessa (Feinberg ym. 2012).

Arjen johtajuudella Feinberg (2003) puolestaan viittaa kolmeen laajempaan teemaan. Vanhemmat ovat vastuussa omasta käyttäytymisestään ja keskinäisestä vuorovaikutuksestaan. Toisekseen vanhempien käyttäytyminen ja asenteet asettavat rajoja vanhempien parisuhteelle. Kolmanneksi vanhemmat ovat yksilöitä ja myös ilman konflikteja tai ristiriitatilanteita heidän välillään on eroavaisuuksia siinä, kuinka paljon he osallistuvat perheen vuorovaikutukseen. Vanhemmat päättävät myös siitä, missä määrin he altistavat lapsiaan omille konflikteilleen (Feinberg ym., 2012, s. 3). Edellä mainittujen elementtien lisäksi Feinberg kollegoineen (2008; 2012) ovat lisänneet malliinsa yhden uuden ulottuvuuden, **vanhemmuuteen perustuvan läheisyyden**, jolla he viittaavat vanhempien yhteiseen iloon esimerkiksi lapsen kehityksestä ja toisen vanhemman kehittymisen todistamisesta.

Van Egeren ja Hawkins (2004) ovat määritelleet yhteisvanhemmuutta saman suuntaisesti kuin Feinberg todeten samoja elementtejä lisäten malliinsa **solidaarisuuden**. Heidän mukaansa se on yhteisvanhemmuuden piirre, joka näkyy muun muassa lastenkasvatusarvoina, jotka vanhemmat jakavat yhdessä. Heidän mukaansa solidaarisuus luo myös yhtenäisyyden tunnetta, minkä on todettu olevan myös yksi hyvin toimivan yhteisvanhemmuuden perustoista. Van Egeren ja Hawkins (2004) näkevät solidaarisuuden myös suhteellisen kestäväänä ominaisuutena, joka voi kehittyä.

Konold ja Abidin (2001) ovat puolestaan havainneet yhteisvanhemmuuden muodostuvan ja myös korostavat yhteisvanhemmuudessa **tiimityötä, kommunikointia ja kumppanin ja hänen työnsä arvostamista**. Heidän mukaansa kumppanin arvostamisen -osa-alueelle on ominaista erityisesti omien tunteiden ja käsitysten tiedostaminen ja se, missä määrin vanhemmat kunnioittavat toisen vanhemman sitoutumista kasvatukseen. Vanhempien välinen kommunikointi erityisesti lapseen liittyvissä asioissa on olennaisimpia asioita vanhemmuudessa (Fagan, 2008, s. 310).

Monista yhteisvanhemmuuden määrittelyistä Hock ja Mooradian (2013) ovat johtaneet käsitteellisen mallin yhteisvanhemmuudesta, joka pitää sisällään neljä erillistä yhteisvanhemmuuden osa-aluetta. Kyseinen malli on luotu selventämään nykypäivän yhteisvanhemmuutta. Hockin ja Mooradianin (2013) yhteisvanhemmuuden neljä osa-aluetta ovat vanhemmuuden harmonia, rajojen säilyttäminen, vanhempien välinen yhteys ja lastenhoito.

Vanhemmuuden harmoniaan lukeutuu vanhempien välinen yhteisymmärrys lasta koskevissa kasvatukseen ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa eli olennaista on toisen vanhemman panoksen arvostaminen ja neuvottelu yhteisistä kasvatuskäytännöistä vanhempina (Hock & Mooradian, 2013, s. 325–326). Yhteisvanhemmuudessa ei suinkaan olekaan kyse vanhemman toimimisesta yksilönä lapsen kanssa, vaan molempien vanhempien välisestä yhteistyöstä ja vuorovaikutuksesta (Kekkonen ym., 2023, s. 156). Rannan ja kollegoiden (2022) mukaan ensikertalaisille vanhemmille olisikin tärkeää oppia työskentelemään yhdessä toisen vanhemman kanssa tiiminä ja jakaa kokemuksia molemminpuolisesti. Vanhempien väliseen yhteisymmärrykseen liittyy läheisesti kritiikin ilmaiseminen ilman vähättelyä toiselle vanhemmalle ja hyväksynnän ja emotionaalisen tuen näyttämisen pohtiminen (Hock & Mooradian, 2013, s. 326).

Rajojen säilyttäminen ulottuvuus liittyy Hockin ja Mooradianin (2013, s. 326) mukaan erityisesti käytökseen lapsen läsnä ollessa eli kuinka vanhemmat pysyvät yhteisissä päätöksissään ja kuinka he puhuvat lapsen kuullen toisistaan. Heidän mukaansa haasteena rajojen säilyttäminen -osa-alueelle on myös toisen vanhemman liittoutuminen lapsen kanssa toista vanhempaa vastaan.

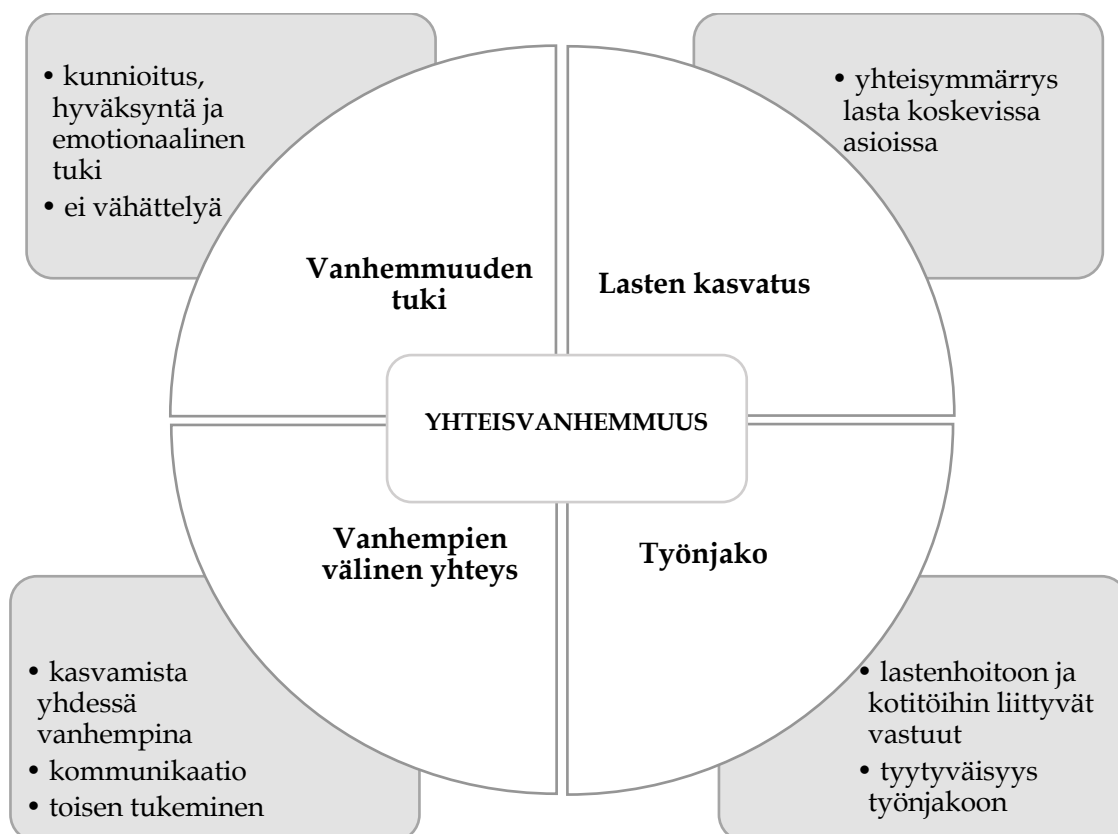
Vastakkaisten ja yhteensopimattomien ohjeiden antaminen voivat olla pitkällä aikavälillä lapsen kasvulle ja kehitykselle haitallisia (Umemura ym., 2015, s. 123).

Vanhempien välinen yhteys -osa-alue pitää puolestaan sisällään muun muassa vanhempien yhdessä kasvamista vanhempina ja yhteyttä, joka muodostuu vanhemmuuden kautta vanhempien välille (Hock & Mooradian, 2013, s. 326). **Lastenhoito** osa-alue käsittelee Hockin ja Mooradianin (2013, s. 326) mukaan vanhempien tyytyväisyyttä siihen, millaista vanhemmuuden työnjako on vanhempien välillä. Tärkeää onkin molempien vanhempien ymmärtää, että he voivat oppia paremmin, mikäli he työskentelevät yhdessä ja hyödyntävät tehtävien jaossa hyvän yhteistyön tapoja (Ranta ym., 2022).

Yhteisvanhemmuudessa on siis useita tärkeitä ulottuvuuksia ja eri tutkimukset ovat keskittyneet korostamaan tiettyjä yhteisvanhemmuuden muodostavia tekijöitä. Tässä tutkimuksessa keskiöön nousevat yhteisvanhemmuuden ulottuvuudet ja elementit on esitelty kuviossa 1.

Kuvio 1

Yhteisvanhemmuuden ulottuvuuksia, mukailten Hock & Mooradian (2013) ja Feinberg (2003) sekä Feinberg ym. (2008; 2012).

Yhteenvedona voidaan ajatella, että yhteisvanhemmuus muodostuu neljästä ulottuvuudesta: vanhemmuuden tuesta, lasten kasvatuksesta, vanhempien välisestä yhteydestä ja työnjaosta. Yhteisvanhemmuuden on myös havaittu olevan ajan myötä muuttuvaa (Ranta ym., 2022; Feinberg, 2003), joten myös yhteisvanhemmuuden tekijät ja elementit muokkautuvat ajan kuluessa.

2.3 (Yhteis)vanhempana pikkulapsiperheessä

Lapsen tuomia muutoksia perhe-elämään. Lapsen syntymä tuo mukanaan uudenlaisia ja pysyviä muutoksia perheessä (Kotila & Schoppe-Sullivan, 2015, s. 731), ja yhteisvanhemmuus pikkulapsiperheissä vaatiikin sopeutumista. Pariskunnille siirtyminen vanhemmuuteen voi olla niin palkitsevaa ja haastavaa kuin myös elämää muuttavaa (Yavorsky ym., 2015, s. 663). Vanhemmuuteen siirtyminen aiheuttaakin tietyn tyyppisiä sopeutumisjaksoja perheen sisällä (Deave ym., 2008, s. 1), jolloin perheen sisällä vallitsevat suhteet saattavat muuttua jatkuvasti ensimmäisinä vanhemmuuden kuukausina (Van Egeren, 2004, s. 458).

Kun perhejärjestelmään saapuu uusi jäsen, vaativat vanhempien aiemmin luomat vuorovaikutusmallit ja roolit muokkaamista (Durtschi ym., 2017, s. 308; Flykt ym., 2009, s. 780). Kotilan ja Schoppe-Sullivanin (2015, s. 731) mukaan pieni lapsi tarvitsee ympärivuorokautista hoitoa aina ruokinnasta rauhoittamiseen sekä vaatii vanhemmilta tarvittavien lastenhoitojärjestelyjen ja lapsen liittyvien terveys- ja talousasioiden järjestämistä. Heidän mukaansa vanhempien tulee myös kyetä sovittamaan omat työaikataulut perhe-elämään, jotta edellä mainitut asiat mahdollistuvat. Lapsen myötä vanhemmille tulevat uudet vastuut ja lisäroolit voivatkin aiheuttaa epätasapainoa perheessä, mutta se voi myös tuoda uusia positiivisia mahdollisuuksia perhe-elämään (Rodriguez & Adamsons, 2012, s. 250) vanhemmuuden osoittautuessa palkitsevaksi (Chen ym., 2021).

Myös muutokset parisuhteessa ovat yleisiä pikkulapsiperheessä (Ranta ym., 2022; Rodriguez & Adamsons, 2012). Vanhemmat joutuvat

tasapainottelemaan romanttisen suhteensa vaalimisen ja vanhemmuuden velvoitteiden välillä (Durtschi ym., 2016, s. 317). Vanhemmuuteen siirtymisellä onkin vaikutuksia sekä vanhempiin parina että yksilöinä (Lévesque ym., 2020, s. 1938). Esimerkiksi vanhempien stressi liittyy merkittävästi myös parisuhteen laatuun (Durtschi ym., 2016, s. 308). Stressin lisääntyessä suhde kumppaniin voi huonommin. Pikkulapsiperheissä parisuhteen laatu on näyttäytynytkin kaksiulotteisena eli vanhempi voi kokea samanaikaisesti parisuhdettaan kohtaan hyvin ristiriitaisiakin tunteita (Malinen, 2011).

Malinen (2011) onkin havainnut läsnäolon tärkeyden korostuvan pienten lasten vanhempien suhteessa. Hänen mukaansa pikkulapsiperheille on ominaista, että pienten lasten vanhempien elämään kuuluu parisuhteen hoitaminen, joka tarkoittaa lähinnä tekoja arkisena ja jokapäiväisenä toimintana. Parisuhteen toimivuus on merkittävää, koska sillä on havaittu olevan vaikutuksia vanhemman kykyyn toimia lapsilleen vanhempana (Sorsa ym., 2022).

Vanhempien vastuiden jakaantuminen kotitöissä ja lastenhoidossa.

Nyky-yhteiskuntamme on siirtynyt kohti modernin vanhemmuuden näkemyksiä, johon liittyy niin kutsuttujen perinteisten perheroolien kyseenalaistaminen (Rodriguez & Adamsons, 2012). Vaikkakin nykypäivänä odotetaan, että isät osallistuvat aktiivisesti lasten ja kotitöiden hoitoon (Machin, 2015; Hook & Wolfe, 2012), on todettu, että äidit huolehtivat monissa pikkulapsiperheissä kotitöistä ja vauvan hoidosta enemmän kuin isät (Eerola ym., 2021; Chesley & Flood, 2017; Newkirk ym., 2017; Craig & Mullan, 2010) ja toimivat näin ollen lasten ensisijaisina hoitajina (Olsavsky ym., 2020). On havaittu, että erityisesti Suomessa pienet lapset ovat kotona äitien hoidossa pidempään kuin esimerkiksi muissa Pohjoismaissa (Eerola ym., 2021, s. 122).

Isien osallistumista lastenhoitoon ja kotitöihin ei pidetä itsestäänselvyytenä, vaan se on tietoisien valintojen tulosta (Eerola ym., 2021, s. 126). Osittain äitien päävastuuta lastenhoidosta voidaankin selittää perheen taloudellisina esteinä ja vaatimuksina isien palata työelämään aiemmin kuin ovat toivoneet (Machin, 2015). Äitien päävastuu lastenhoidosta on ajoittain pikkulapsiperheissä väistämätöntä juuri ulkoisten tekijöiden vuoksi (Eerola ym.,

2021, s. 127) ja monet pikkulapsiperheiden äidit osaavat odottaakin tekevänsä enemmän lastenhoitoon liittyviä tehtäviä kuin kumppaninsa (Ascigil ym., 2021, s. 589). Perheen ulkoisia tekijöitä ovat myös esimerkiksi ulkopuolisten asenteet ja terveydenhuollon tuen puute (Machin, 2015). Usein pikkulapsiperheissä isät kokevatkin kuormitusta tasapainoillessaan työnteon ja perhe-elämän sekä vauvan kanssa vietetyn ajan kanssa (Machin, 2015; Milkie ym., 2010). Joillain äideillä on myös taipumusta kontrolloida isien lastenhoitoa, jota kutsutaan portinvartioinniksi (Ranta ym., 2022, s. 1073). Tällainen voi ilmetä esimerkiksi myös epäluottamuksena kumppanin kykyyn viettää aikaa lapsen kanssa, minkä on havaittu vaikuttavan niin kumppanin ja lapsen väliseen suhteeseen kuin myös toisen vanhemman kykyyn toimia lapselle vanhempana (Biehle & Mickelson, 2012). Mahdollinen rooli portinvartijana voi siis haastaa yhteisvanhemmuutta ja parisuhteen toimivuutta (Olsavsky ym., 2020).

Vanhemmuuden haasteet ja tuki pikkulapsiperheessä. Siirtyminen ensi kertaa vanhemmuuteen voi olla myös haastavaa pariskunnille (Durtschi ym., 2017, s. 308) ja yhteisvanhemmuuden haasteilta perheessä ei voida välttyä (Ranta ym., 2022). Rannan ja kollegoiden (2022, s. 1069) mukaan yhteisvanhemmuus pikkulapsiperheessä herättääkin perheen vanhemmissa ajoittain huolia. Heidän mukaansa erityisesti ensikertalaiset vanhemmat ovat tuoneet esiin huolia ja haasteita vanhempien välisestä yhteistyöstä. Esimerkiksi työnjako ja kotitöiden vaativuus vaikeuttaa välillä perheen ja työn yhteensovittamista. Myös Milkie kollegoineen (2010) on havainnut palkallisen työn ja perhe-elämän vaativuuden ja niiden tasapainottamisen haastavana. Vanhemmat saattavat kokea myös huolta siitä, että vain toinen vanhempi joutuu suorittamaan suuremman osan yhteisvanhemmuudesta (McHale ym., 2004b, s. 722).

Lapsen ollessa vauvavaiheessa voi lapsen hoitaminen käydä myös vanhemmille uuvuttavaksi ja lastenhoitoon liittyvien erimielisyyksien ratkominen käy pidemmällä aikavälillä kuormittavaksi (Ranta ym., 2022). Newkirk kollegoineen (2017) on havainnutkin vanhemmuuteen siirtymisessä osan isistä vähentävän kotitöiden osuuttaan. Heidän tutkimuksensa mukaan pariskunnat voivat huonommin ja konfliktien määrä on suurempi, kun isät

vähentävät osuuttaan kotitöistä ja lastenhoidosta enemmän kuin mitä kumppani on ilmoittanut odottavansa. Sen sijaan perhedynamiikassa haasteita aiheuttaa ajoittaisten erimielisyyksien ratkaisemiset ja vanhempien erilaiset ominaisuudet (Ranta ym., 2022). Vanhempien täytyykin kehittää uudenlaisia ongelmanratkaisutaitoja samalla, kun he totuttelevat itselleen uusiin vanhemmuuden rooleihin (Chen ym., 2021). Yhtenä olennaisena haasteena yhteisvanhemmuudessa ja pikkulapsiperheissä on tukevan ja tehokkaan ”yhteisvanhemmuusliiton” perustaminen, joka edistäisi parhaillaan sekä lapsen kehitystä ja kasvua sekä vanhempien parisuhdetta (Curran ym., 2009, s. 101).

Pikkulapsiperheiden perhe-elämä olisi sujuvampaa, mikäli molemmilla vanhemmilla olisi energiaa ja aikaa arjessa (Ranta ym., 2022, s. 1071). Tukiverkostot korostuvat pariskuntien siirtyessä vanhemmuuteen ja pikkulapsiperheen arjessa. Usein erityisesti ensimmäisen lapsen syntymä saattaa vähentää vanhempien sosiaalisia suhteita ja lisätä mielenterveyttä heikentäviä asioita (Chen ym., 2021).

Pikkulapsiperheet ja niiden vanhemmat voivat saada apua niin osallisuuden ja voimavarojen tukemiseen, vanhemmuuteen, parisuhteeseen kuin myös vanhemman ja lapsen väliseen vuorovaikutukseen ja lapsiperheen toiminnallisuuden vahvistamiseen (Sorsa ym., 2022). Tukemisen tulisi alkaa jo lapsen odotusvaiheessa, nimittäin avioliiton laadun ennen lapsen syntymää ja osallistumista perhe-elämään on todettu vaikuttavan ja luovan perustaa yhteisvanhemmuudelle (Van Egeren, 2004). Perustaa yhteisvanhemmuudelle pikkulapsiperheissä luo myös perhe-elämän ja vanhemmuuden odotukset ja toiveet (McHale ym., 2004a).

2.4 Vanhempien odotukset ja toiveet yhteisvanhemmuudesta

Toiveiden ja odotusten ulottuvuudet. Yhteisvanhemmuuden nähdään muotoutuvan osakseen niin vanhempien arvoista ja uskomuksista kuin myös toiveista ja odotuksista (Feinberg, 2003). Odotusten on havaittu vaikuttavan myös pariskunnilla vanhemmuuteen siirtymisessä (Rodriguez & Adamsons, 2012, s. 255), ja myös myöhemmin synnytyistä edeltävät odotukset ovat

merkittävä tekijä erityisesti vanhemman ja lapsen välillä (Flykt ym., 2009, s. 779). Vanhemmat luovatkin jo odotusaikana useita niin myönteisiä kuin myös kielteisiä odotuksia siitä, millaista heidän elämänsä on vauvan synnyttyä (Mihelic ym., 2016, s. 949). Vanhempien odotuksia ja toiveita yhteisvanhemmuudesta on aiemmin tutkittu erityisesti lastaan odottavilla vanhemmilla.

Esimerkiksi Lindroos kollegoineen (2023) on tutkinut muun muassa vanhempien parisuhdeodotuksia ja parisuhteen laatua. Heidän tutkimuksensa mukaan parien odotukset koostuivat kahdesta ulottuvuudesta, jotka ovat yhteistoiminnallisen yhteisvanhemmuuden odotukset ja odotukset yhteisvanhemmuuden konflikteista. Yhteistoiminnallisen yhteisvanhemmuuden odotukset -ulottuvuus sisälsi muun muassa toiveita siitä, että kumppanista tulee hyvä vanhempi, lapsen myötä parisuhde vahvistuu ja, että vanhemmilla on yhteisymmärrys lapseen liittyvistä asioista. Odotukset yhteisvanhemmuuden konflikteista puolestaan liittyivät vanhempien välisiin konflikteihin, jotka ilmenevät perhe-elämässä riitoina, loukkaavina sanoina ja jännittyneisyytenä. Näiden kahden edellä esitellyn ulottuvuuden Lindroos kollegoineen (2023, s. 2948) näkee myös muodostavan yhteisvanhemmuuden ytimen.

Myös Ranta kollegoineen (2022) on tutkinut ensikertalaisten vanhempien synnytystä edeltäviä odotuksia ja toiveita yhteisvanhemmuudesta. Odottavat ensivanhemmat näkevätkin yhteisvanhemmuuden moniulotteisena ja he luonnehtivat yhteisvanhemmuuteen liittyviä odotuksiaan puhumalla työnjakokysymyksistä, perhedynamiikan hallinnasta, lastenkasvatussopimuksista, vanhempien tuesta sekä oppimisesta ja kehittämisestä (Ranta ym., 2022).

Rannan ja kollegoiden (2022, s. 1069) mukaan työnjakokysymykseen liittyvät toiveet ja tavoitteet molempien vanhempien aktiivisesta osallistumisesta lastenhoito- ja kotitöihin. Heidän tutkimuksensa mukaan vanhemmat toivoivat selkeitä rooleja, joissa kummankin vanhemman vastuut ovat molemmilla tiedossa. Näiden lisäksi vanhemmat tavoittelivat joustavuutta ja oikeudenmukaisuutta työnjakoon. Van Egeren (2004) on havainnutkin

lastenhoito- ja kotitöihin liittyvien odotusten olevan yhteydessä vanhempien tyytyväisyyteen. Hänen tutkimuksensa mukaan vanhemmat, jotka hoitivat kotitöitä ja lasta vähemmän kuin odottivat, olivat yleisesti tyytyväisempiä myös yhteisvanhemmuuteen. Vanhempien odotuksilla ja toiveilla lastenhoidosta- ja kotitöistä on ominaisuus ajan myötä myös niin sanotusti tasoittua (Van Egeren, 2004). Tasoittumisella tarkoitetaan, että ajan kuluessa sekä isien että äitien lastenhoitoon ja kotitöihin liittyvät velvollisuudet kohtaavat yhä paremmin, eikä kotitöiden ja lastenhoidon velvollisuudet ole ainoastaan toisen vanhemman vastuulla.

Sen sijaan perhedynamiikan hallintaan liittyviä odotuksia ja toiveita olivat Rannan ja kollegoiden (2022, s. 1070) tutkimuksessa tiimityöskentely, tasapainon löytäminen vanhempien välisessä yhteistyössä ja perheenjäsenten välinen läheisyys. Vanhemmat pitivät toimivaa yhteistyötä myös ihanteena, joka edesauttaa perhe-elämän kulkua. Kyky työskennellä yhdessä tiiminä, on myös yksi merkittävä lasten myöhemmän kehityksen ja kasvun selittäjä (De Palma ym., 2023, s. 1).

Lastenkasvatussopimukseen Ranta kollegoineen (2022, s. 1070–1071) puolestaan havaitsi liittyvän toisen huomioimisen, lapsen tarpeiden täyttämisen, molempien vanhempien asiantuntemuksen vanhemmuudessa ja sujuvan arjen. Heidän tutkimuksensa perusteella ihanteellinen tilanne vanhempien mukaan olisi lapsen laittaminen etusijalle ja yhteisymmärrys lastenkasvatuksesta ja -hoidosta. Vanhempien teot vaikuttavat nimittäin väistämättä toisiinsa (Van Egeren & Hawkins, 2004), ja vanhempien keskinäiset erimielisyydet lastenkasvatuksessa ja -hoidossa voivat vaikuttaa häiriten heidän yhteisvanhemmuuttaan yleisesti (Feinberg, 2003).

Vanhempien tuki sisältää Rannan ja kollegoiden (2022, s. 1071–1073) mukaan kuulluksi ja ymmärretyksi tulemisen tunteita ja sitä kautta myös vanhemmuuden herättämien tunteiden jakamista. Heidän mukaansa vanhemmat toivoivat myös, että he eivät kritisoi ja vertailisi toisiaan negatiivisesti. Ensikertalaiset vanhemmat odottivat siis vanhempien välistä tukea ja myötätuntoa.

Oppiminen ja kehittyminen liittyivät vanhempien toiveisiin oppia ja kasvaa yhdessä vanhempina (Ranta ym., 2022, s. 1071–1073.) Yhteisvanhemmuussuhteessa vanhemmat voivat oppia muun muassa kokemusten kautta ja mukauttaa sitä kautta myös käyttäytymistään (McHale ym., 2004a). Rannan ja kollegoiden (2022, s. 1072–1073) tutkimuksessa vanhemmat odottivat ja toivoivat, että saavat toteuttaa vanhemmuutta omalla tyylillään löytäen omia tapojaan toimia niin lapsen kuin myös kumppanin kanssa, johon olennaisena osana liittyikin tilan antaminen toiselle vanhemmalle.

Vanhemmuuden roolit ja arvot. Vanhemmat toivovat ja odottavat siis suhdetta, jossa molemmista vanhemmista tulee vanhemmuuden asiantuntijoita. Asiantuntijuuteen liittyvät myös vanhempien odotukset ja uskomukset rooleista vanhempana. Rodriguez ja Adamsons (2012) ovat tutkineet vanhempien odotuksia rooleista, joita vanhemmat odottavat itsensä ja kumppaninsa ottavan lapsen synnyttyä. Heidän tutkimuksensa mukaan monet vanhemmat odottivat, että vanhemmuuteen liittyvät asiat jaettaisiin tasan toisen vanhemman kanssa. Kuitenkin vanhemmat odottivat, että vastuu taloudesta olisi ensisijaisesti miespuolisilla vanhemmilla ja vastuu aikatauluista ja kodinhoidosta naispuolisilla vanhemmilla. Heidän mukaansa työn ja perhevelvollisuuksien tasapuolisemman jakautumisen onkin havaittu liittyvän erityisesti ensikertalaisten vanhempien keskuuteen, joissa kotitalouteen sisältyy myös kaksi palkansaaajaa. Eri tutkimukset ovat myös osoittaneet, että roolien jakoon liittyvä sukupuolten väliset valta-erot ja epätasa-arvo ilmenevät vähitellen vanhemmuuden kulussa (esim. Sévon, 2012, s. 78).

Odottavat ensikertalaiset vanhemmat näkevät yhteisvanhemmuuteen liittyvänä ihanteena ja arvona tasa-arvon (Ranta ym., 2022, s. 1068). Yhteisvanhemmuuden tasa-arvon määrän nähdään määräytyvän vanhempien keskinäisten keskustelujen kautta (Feinberg, 2003). Muita ihanteita ja arvoja liittyen yhteisvanhemmuuteen Rannan ja kollegoiden (2022) tutkimuksen mukaan ovat joustavuus, vanhempien välinen ja molemminpuolinen kunnioitus ja toisen vanhemman huomioiminen. Tutkimuksen vanhemmat olivat nähneet yhteisvanhemmuuden myös mahdollisuutena oppia ja kehittyä yhdessä yhteisvanhemmuuden prosessissa, mikä on myös monien vanhempien toiveena.

Yhteisvanhemmuudella onkin havaittu olevan yhteys useimpien aikuisten kehitykseen ja oppimiseen (Van Egeren & Hawkins, 2004). Osallistuminen lapsen kasvatukseen voi vaikuttaa positiivisesti aikuisen kehitykseen. Kykyä kasvaa ja oppia tarvitaan yleisesti vanhemmuuden toteuttamiseksi nykypäivänä jopa uudella tavalla kuin omat vanhemmat ja yhteiskunta odottavat (Ranta ym., 2022, s. 1075).

Yhteisvanhemmuuden epärealistiset odotukset. Usein odotukset ja toiveet muodostetaan siis siirtyessä vanhemmuuteen, lapsen odotusaikana (Ascigil ym., 2021, s. 584). Välttämättä nämä ensikertalaisten vanhempien muodostamat odotukset vanhemmuudesta eivät vastaa todellisuutta ja odotusten ja todellisuuden välille voi muodostua kuilu (Machin, 2015; Curran ym., 2009). Bouchard (2009) onkin tutkinut vanhempien odotuksia ja erityisesti niitä tekijöitä, jotka erottavat toisistaan vanhemmat, joilla on epärealistisia odotuksia, ja vanhemmat, joilla on realistisia odotuksia. Hänen mukaansa miehillä ja naisilla on erilaisia odotuksia vanhemmuuteen siirtymisestä. Epärealistisia odotuksia omaavat miehet olivat yleensä määrällisempiä, ja heillä oli autoritaarisempaa eli hallitsevampaa toimintaa lastenhoidossa ja perhe-elämässä kuin kumppanillaan. Puolestaan naiset, joilla oli epärealistisia odotuksia, eivät välttämättä tunnistanee myöhemmin äitiyden uuvuttavia puolia tai ymmärtäneet lastenkasvatukseen liittyvää haastavaa luonnetta.

Vanhemmuuden modernisoituessa on myös mahdollista, että ensikertalaisten vanhempien odotukset jäävät epäjohdonmukaisiksi, koska vanhemmat kyseenalaistavat vanhemmuuteen liittyviä sukupuolirooleja tietämättään kuitenkin, miten ne tulisi korvata (Rodriguez & Adamsons, 2012). Epäjohdonmukaiset odotukset ovat saattaneet myös syntyä virheellisistä uskomuksista, joita vanhemmat ovat saaneet median välityksellä (Sanders ym., 2021, s. 857). Sanders kollegoineen (2021, s. 858) ovat havainneet perheitä kuvaavan mediasisällön antavan vääränlaista kuvaa pikkulapsiperheen elämästä paljastaen laajemmin kulttuurissa vallitsevia asenteita, jotka ensikertalaiset vanhemmat sisäistävät. Erityisesti kotitaloustöihin liitettävät odotukset, joita vanhemmat luovat, ovat sellaisia, jotka todennäköisesti rikkoutuvat pikkulapsiperheessä (Ascigil ym., 2021, s. 585). On myös havaittu,

että erityisesti naiset odottavat saavuttavansa vanhemmuudelta ja yhteistyöltä kumppaninsa kanssa kaikki arvostamansa tavoitteet (Sévon, 2012, s. 69–70).

Vanhemmilla, joilla on jo aikaisempia lapsia, myös vanhemmuuteen liittyvät odotukset ovat yleisesti ottaen realistisempia (Curran ym., 2009, s. 119). Iältään vanhemmilla äideillä ja isillä on nuoria vanhempia enemmän aikaa pohtia ja ennakoida vanhemmuuttaan, mutta myös enemmän aikaa muodostaa epärealistisia odotuksia (Sanders ym., 2021, s. 856–857). Curranin ja kollegoiden (2009, s. 104) mukaan vanhempien odotukset vanhemmuuden vaikutuksesta perheeseen voivat olla liian idealistisia tai jättää vanhemmat jopa valmistautumattomiksi todellisuuteen liittyvissä asioissa. He ovatkin havainneet, että alhaisemmat odotukset vanhemmuudesta voivat heijastaa realistisempaa ja valmiimpaa vanhemmuutta.

Odotukset vaikuttavat väistämättä vanhempiin yksilöinä, kumppaneina kuin myös vanhempina (Rodriguez & Adamsons, 2012, s. 250). Niin rikkoutuneet kuin myös täyttyneet odotukset yhteisvanhemmuudesta liittyvät vanhempien kokemaan tyytyväisyyteen terveydestään ja hyvinvoinnistaan (Van Egeren, 2004). Yhtenä vaikuttavana tekijänä monen vanhemman odotusten rakentumiseen ovat vanhempien omat henkilökohtaiset arvot (Ascigil ym., 2021, s. 585). Machinin (2015) mukaan niiden lisäksi tilanteisiin voivat vaikuttaa yhteiskunnalliset, biologiset ja käytännön tekijät. Yhteiskunta saattaa esimerkiksi odottaa, että myös isät osallistuvat lastensa syntymiseen ja hoitavat lapsiaan aktiivisesti. Myös vanhemmoitavan lapsen ominaisuudet liittyvät odotusten ja toiveiden muuttumiseen (McHale ym., 2004b, s. 711).

3 TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Tämän laadullisen tutkimuksen tavoitteena on kuvata ja ymmärtää sitä, millaisia odotuksia ja toiveita vanhemmilla on tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta. Tutkimuksessa ollaan erityisesti kiinnostuneita siitä, millaista pienten lasten vanhemmat toivoisivat yhteistyön kumppaneiden välillä olevan, mitä he haluaisivat säilyttää yhteisvanhemmuudessaan ja onko mahdollisesti jotain, minkä he haluaisivat muuttuvan. Tutkimuskysymys muotoutui seuraavanlaiseksi:

1. Millaisia odotuksia ja toiveita vanhemmilla on tulevaisuuden yhteisvanhemmuudelle?
 - 1.1 Mitä vanhemmat haluavat säilyttää yhteisvanhemmuudessaan?
 - 1.2 Mitä vanhemmat haluavat muuttaa yhteisvanhemmuudessaan?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimuskonteksti

Tämä tutkimus on luonteeltaan laadullinen tutkimus ja se sisältää väljästi fenomenografisia piirteitä. Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä pyrkiä ymmärtämään ilmiötä tutkittavien näkökulmasta (Eskola & Suoranta, 2022, s. 16; Hennink ym., 2020, s. 11). Sen lisäksi sillä pyritään tuottamaan yksityiskohtaista tietoa ilmiöistä, hankkimalla tietoa ihmisiltä, jotka toimivat heille tutuissa ympäristöissä (Juuti & Puusa, 2021, s. 11). Laadullinen tutkimus soveltuukin tähän tutkimukseen, koska haluttiin ymmärtää ja saada tietoa yhteisvanhemmuuden odotuksista ja toiveista juuri vanhempien näkökulmasta. Pienten lasten vanhemmilla on myös ajankohtaista ja yksityiskohtaista tietoa yhteisvanhemmuudesta. Keskeistä laadullisessa tutkimuksessa on siis tutkittavien kokemukset ja käsitykset sekä teoreettisesti toimivan tulkinnan luominen tutkittavasta ilmiöstä (Puusa & Juuti, 2021, s. 76).

Fenomenografisessa tutkimusorientaatiossa puolestaan olennaista ovat ihmisten käsitykset (Huusko & Paloniemi, 2006, s. 162–163; Kettunen & Tynjälä, 2018). Ihmisten nähdään muodostavan käsityksiään yhdistelemällä erilaisia tapauksia toisiinsa ja selittämällä niitä (Vilkka, 2021, s. 172). Fenomenografinen lähestymistapa tuokin siis esiin erilaisia tapoja, joilla ihmiset kokevat tai ymmärtävät ympäröivää maailmaa (Kettunen & Tynjälä, 2018). Fenomenografian piirteet näkyvät tässä tutkimuksessa erityisesti siinä, että odotusten ja toiveiden nähdään muodostuvan käsityksistä, jotka osittain myös nojautuvat ihmisten aiempiin kokemuksiin. Lisäksi tässä tutkimuksessa ymmärretään ihmisten kokevan yhteisvanhemmuuden ja pikkulapsiperheen vanhemmuuden yksilöllisesti. Fenomenografialle tyypillistä onkin käsitys siitä, että on olemassa yhteinen maailma ja todellisuus (Vilkka, 2021, s. 173), jonka ymmärtäminen ja kokeminen on jokaiselle ihmiselle yksilöllistä (Huusko & Paloniemi, 2006, s. 165).

4.2 Tutkimukseen osallistujat ja tutkimusaineisto

Tämän tutkimuksen aineisto on osa Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun yhteistyössä THL:n ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa toteuttamaa ja Suomen Akatemian rahoittamaa kansainvälistä CopaGloba-tutkimushanketta. Hankkeen tutkimusaineisto kerättiin vuosien 2020–2022 aikana ja se muodostui vanhempien kyselyaineiston lisäksi vanhempien yksilö- ja ryhmähaastatteluaineistosta, vanhempien mobiilipäiväkirja-aineistosta ja perhepalvelujen ammattilaisten ryhmähaastatteluaineistosta (CopaGloba, 2022). Tässä tutkimuksessa tarkastellaan CopaGloba-hankkeen 17–19 kuukauden ikäisten lasten vanhempien yksilöhaastatteluaineistoa, joka kerättiin marraskuun 2021 ja toukokuun 2022 välillä. Tutkimuksessa analysoidaan erityisesti haastattelukysymyksiä, jotka käsittelivät vanhempien toiveita liittyen tulevaan yhteistyöhön vanhepina. Sen lisäksi ollaan kiinnostuneita haastattelun kohdista, joissa pyydettiin vanhempia kuvailemaan, millaisia asioita he haluaisivat säilyttää yhteisvanhemmuudessaan ja mitä asioita he mahdollisesti haluaisivat muuttaa.

CopaGloba-tutkimushankkeeseen osallistuneet 17–19 kuukauden ikäisten lasten vanhemmat osallistuivat yksilöhaastatteluihin, jotka olivat luonteeltaan puolistrukturoituja haastatteluja. Puolistrukturoidulle haastattelulle tyypillisesti kysymysten muotoilu oli kaikille haastateltaville sama ja haastateltavat vastasivat omin sanoin (Eskola & Suoranta, 2022, s. 87). Puusan (2021a, s. 111) mukaan puolistrukturoituhaastattelu mahdollistaa myös ennalta suunnittele mattomien näkökulmien esiin tulemisen. Hän tuo esiin myös haastattelumenetelmän sisältävän useamman asteen tulkintoja, jotka myös rajoittavat haastattelumenetelmää. Yhden haastattelun arvioitu kesto yksilöhaastatteluissa oli noin 1 tunti ja ne toteutettiin video- tai puhelinhaastatteluin.

CopaGloba-tutkimushankkeessa käytettiin harkinnanvaraista otantaa. Se mahdollistaa muun muassa aineiston perusteellisen tarkastelun ja laadukkaan tutkimuksen syntymisen (Eskola & Suoranta, 2022, s. 18; Puusa & Juuti, 2021, s. 85). 46 haastateltavan joukosta valittiinkin 30 paria edustamaan paremmin

suomalaisvanhempia koulutustaustansa perusteella. Sen lisäksi tutkittavat valikoituivat kaupunkiympäristön perusteella eli joitain vanhempia, jotka asuivat maaseudulla, jätettiin tutkimuksesta pois. Valintakriteerinä oli lisäksi haastattelun toteuttaminen suomen kielellä. Tässä tutkimuksessa hyödynnettiin 30 parin eli 60 vanhemman yksilöhaastatteluaineistoja.

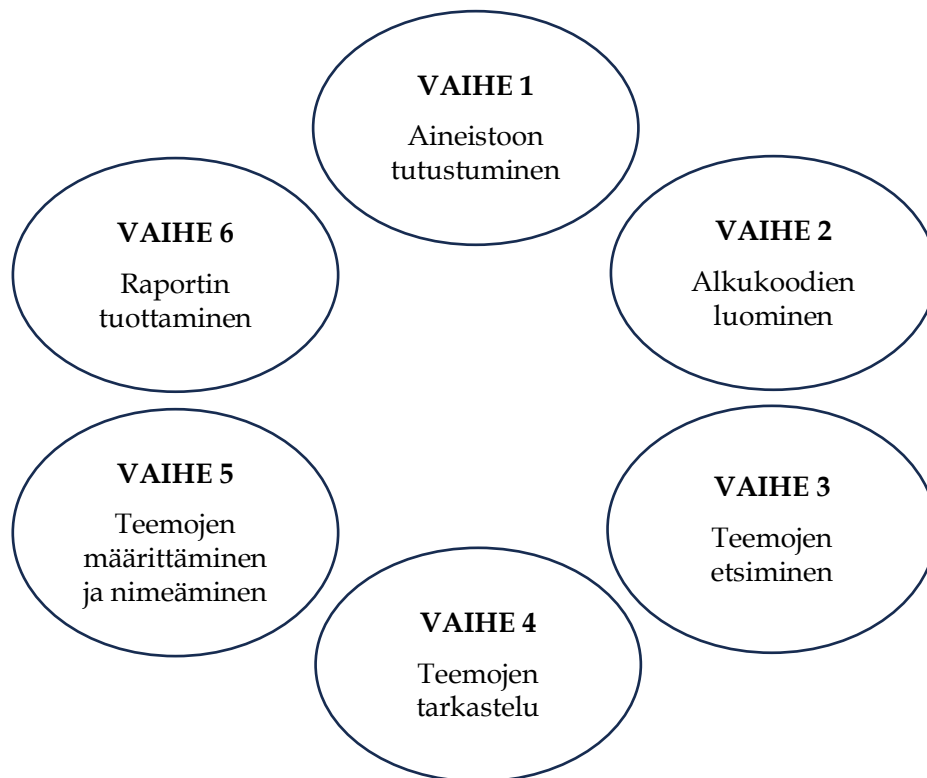
Haastateltavat olivat iältään 23–42-vuotiaita ja heissä oli niin peruskoulututkinnon (1) ja toisen asteen (10) kuin myös korkeakoulutason tutkinnon (48) suorittaneita vanhempia. Haastateltavista 38 oli naimisissa ja 22 asui yhdessä kumppaninsa kanssa. Kaikki pariskunnat olivat heteropareja. Kestoltaan parien suhde vaihteli 1–15 vuoden välillä. Koska haastateltavissa oli sekä miehiä että naisia, näkökulmat eivät rajoitu pelkästään yhden sukupuolen ajatuksiin ja kokemuksiin asiasta. Tämän tutkimuksen tarkoituksena ei ollut tarkastella vastauksia pariskunnittain vaan yksilöittäin.

4.3 Aineiston analyysi

Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä ja olennaista, että tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja aineistoa tulkitaan sen mukaisesti (Hirsjärvi ym., 2009, s. 164). Tässä tutkimuksessa pyrittiin käsittelemään tapauksia ainutlaatuisina käyttäen tutkimuksen aineiston analysoinnissa temaattista analyysia. Temaattinen analyysi ei ole sidottu mihinkään tiettyyn teoreettiseen tai epistemologiseen näkökulmaan, mikä tekee siitä joustavan menetelmän käytettäväksi aineiston analysoinnissa (Maguire & Delahunt, 2017, s. 3352). Se on menetelmä, jolla tunnistetaan, analysoidaan ja raportoidaan aineistossa olevia teemoja (Braun & Clarke, 2006, s. 79). Tässä tutkimuksessa on hyödynnetty Braunin ja Clarken (2006) kuusivaiheista temaattisen analyysin viitekehystä ja tutkimuksen kulku on esitetty kuviossa 2.

Kuvio 2

Tämän tutkimuksen temaattinen analyysi vaiheittain, mukailten Braun & Clarke (2006).

Tämän tutkimuksen analyysin ensimmäinen vaihe toteutettiin mahdollisimman aineistolähtöisesti. Puusan (2021b, s. 151–152) mukaan aineistolähtöinen lähestymistapa aineistoon mahdollistaa tutkijan avoimuuden aineistoa kohtaan, eikä anna jonkin ennalta ajatellun näkökulman rajoittaa aineistoon tutustumista. Hänen mukaansa tutkijan toimiessa näin varmistetaan, että aineistosta löytyy mahdollisesti myös jotain, joka voi olla olennaista tutkimuksen tavoitteen näkökulmasta. Aineistolähtöinen analyysi on olennainen menetelmä myös silloin, kun halutaan selvittää jostain ilmiöstä tai asiasta perustietoa (Eskola & Suoranta, 2022, s. 19), joten aineistolähtöistä analyysia oli perusteltua hyödyntää tässä vaiheessa analyysia.

Ensimmäisenä tutustuttiinkin 17–19 kuukauden ikäisten lasten vanhempien yksilöhaastatteluihin lukemalla ne läpi ja kirjaamalla alustavia koodausideoita, muistiinpanoja ja havaintoja aineistosta. Kirjatessa alustavia

havaintoja ja muistiinpanoja, alkaa myös aineiston alustava muoto ja niin kutsuttu hahmo muodostua (Puusa, 2021b, s. 151). Temaattisessa analyysissä koodausideoiden merkitseminen on myös olennainen työvaihe ja niihin palaaminen on olennaista myöhemmissä vaiheissa (Braun & Clarke, 2006, s. 87). Alustavia ideoita koodeista olivat esimerkiksi vanhempien yhteinen aika ja sen puute, jotka esiintyivät useasti haastatteluissa ja olivat myös olennaisia asioita liittyen tämän tutkimuksen tutkimuskysymykseen.

Alustavan kokonaiskuvan muodostuttua, aineistoa ryhdyttiin tarkastelemaan yksityiskohtaisemmin. Yksityiskohtaisempaa tarkastelua ohjasi tutkimuksen tutkimustehtävä, joka on apuväline laajan aineiston rajaamisessa (Puusa, 2021b, s. 152). Temaattiseen analyysiin liittyy lisäksi jako induktiiviseen ja deduktiiviseen lähestymistapaan (Braun & Clarke, 2017). Induktiivisessa eli aineistolähtöisessä analyysissä aikaisemmat teoriat eivät liity analyysin toteuttamiseen ja teemat valitaan tutkimuksen tarkoituksen mukaan (Braun & Clarke, 2006, s. 83). Tässä tutkimuksessa päädyttiinkin induktiiviseen lähestymistapaan, jolloin pyrittiin etsimään aineistosta tutkimuskysymyksiin liittyviä teemoja. Aineistosta etsittiin sellaisia kohtia, joissa vanhemmat viittasivat odotuksiin ja toiveisiin tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta kumppaninsa kanssa. Erityisen kiinnostuneita oltiin erityisesti haastattelukysymyksistä, jotka käsittelivät vanhempien toiveita liittyen tulevaan yhteistyöhön vanhempina.

Tässä vaiheessa aloitettiin aineiston tietojen järjestäminen luomalla alkukoodoja. Koodaamisella pyritään järjestämään tietoja mielekkäällä ja systemaattisella tavalla pienentämällä suuren määrän tietoa pienemmiksi olennaisiksi paloiksi (Eskola & Suoranta, 2022, s. 156; Maguire & Delahunt, 2017, s. 3355) Koodaaminen tapahtui tässä tutkimuksessa myös tietojen hallitsemiseksi (Bazeley, 2021, s. 158) ja loi pohjaa teemoittelulle (Puusa, 2021b, s. 152). Tässä tutkimuksessa toteutettiin avointa koodausta. Koodeja siis kehitettiin ja muokattiin koko koodausprosessin ajan (Maguire & Delahunt, 2017, s. 3355). Analyysiyksikkönä toimivat ajatuskokonaisuudet ja kokonaiset lauseet. Pitkien aineistositaattien kohdalla virkkeitä tarvittaessa yhdisteltiin muuttamatta kuitenkaan haastateltavan alkuperäistä ajatusta. Tällä toimintatavalla pyrittiin

muodostamaan sitaateista selkeitä ajatuskokonaisuuksia ja karsimaan niistä tutkimuksen kannalta epäolennainen pois. Tulosluvussa aineistositaateissa ilmenevä merkki [...] kertoo, että aineistokatkelma on lyhyempi kokonaisuus kokonaisesta vastauksesta. Esimerkki aineiston koodauksesta on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1

Esimerkki aineiston koodauksesta

Aineistositaatti	Koodit
No emmä [tiiä], ehkä vielä tavallaan semmone, että [...] mikä vois ehkä muuttua on se, että jos on todettu jo joku asia hyväks, nii ei lähetä vaan jonkun muuttamisen takia muuttamaan niitä juttuja. Mut se [on semmonen niinku], että... Ehkä se, että keskustelu sais säilyä myös jatkossa tämmösenä hyvänä. [...] (I5)	Hyväksi havaitut toimintatavat Keskusteluyhteys
Sitä mä odotan ja toivon kovasti, että kun [lapsi] tästä vanhenee vähäsen [...] sit meil jää [kumppanin] kaa enemmän kahdenkeskistä, että me voidaan mun ja [kumppanin] välistä yhteyttä syventää, ettei oo vaan me kolme, että on välist me kaksikin sitten. [...] kyl mä toivon, että meidän vanhemmuus tai yhteistyö jatkuu samanlaisena, ettei kumpikaan tähän väsyttäis ja turruttais silleen, että lakattais välittämästä. (Ä35)	Vanhempien kahden keskinen aika Nykyinen yhteistyö säilyisi

Alkukoodien kehittämisen jälkeen ryhdyttiin etsimään teemoja. Braun ja Clarke (2006, s. 82) kuvaavat teeman olevan sellainen, joka vangitsee jotain oleellista tiedosta ja edustaa merkitystä aineistossa. Tässä tutkimuksessa otettiin huomioon, että teema voi ilmetä myös pienessä osassa aineistoa. Laadulliselle tutkimukselle onkin olennaista, että ei ole tiukkaa määritelmää tai vastausta sille, kuinka suuren osan aineistosta on osoitettava näyttöä temasta, jotta sen voidaan ajatella olevan teema (Braun & Clarke, 2006, s. 82). Seuraavaksi ryhdyttiin analysoimaan koodeja ja pohdittiin, kuinka eri koodit voidaan yhdistää. Huomattiin osan koodeista sopivan selkeästi yhteen teemaan. Teemojen

etsimisen jälkeen koodit oli järjestelty laajempiin alustaviin teemoihin, jotka liittyivät tutkimuskysymykseen (ks. liite 1).

Tämän jälkeen siirryttiin teemojen tarkasteluun. Alustavia teemoja lähdettiin kehittämään, jolloin kävi myös ilmi, että osa teemoista eivät ole lopullisen työn varsinaisia teemoja (Braun & Clarke, 2006, s. 91). Jokaiseen teemaan liittyvät tiedot luettiin siis läpi ja tarkasteltiin, tukivatko tiedot nimettyä teemaa. Sen lisäksi pohdittiin, ovatko teemat yhtenäisiä, mutta kuitenkin toisistaan erottuvia. Teemojen tarkastelun jälkeen teemoja määritettiin ja nimettiin. Tätä vaihetta kutsutaan myös teemojen lopulliseksi jalostamiseksi (Maguire & Delahunt, 2017, s. 3351). Tässä kohtaa pohdittiin mitä tietoja jokainen teema pitää sisällään ja miten teemat liittyvät toisiinsa. Olennaista oli, että teema ei olisi liian monipuolinen tai monimutkainen ja tutkija tunnistaisi, mikä teemoissa kiinnostaa ja miksi (Braun & Clarke, 2006, s. 92). Teemojen määrittämisen ja nimeämisen jälkeen teemoja tarkasteltiin vielä numeerisesti, selvittäen laskemalla, kuinka usein kukin teema mainittiin haastatteluissa. Tulosluvun taulukon 2 N-kirjaimet ilmaisevat tutkimusaineistossa esiintyvien mainintojen määrän.

Lopullisia teemoja tunnistettiin viisi ja ne nimettiin: (1) vanhempien välinen yhteys, (2) vanhempien välinen yhteistyö, (3) vanhempien ja perheen yhdessäolo, (4) vanhemmuuden voimavarat sekä (5) kehittyminen (yhteis)vanhemmuudessa. Näiden teemojen kautta tarkasteltiin lisäksi vanhempien puhetta yhteisvanhemmuuteen liittyvistä säilytettävistä ja muutosta kaipaavista asioista, jotka ovat esitetty tarkemmin kooten ne tulosluvun alalukuun (ks. taulukko 3 ja taulukko 4).

4.4 Eettiset ratkaisut

Eettiset kysymykset liittyvät erityisesti laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen jokaiseen vaiheeseen (Vuori, 2021; Vilkkä, 2021). Yksi olennaisin eettinen tekijä tutkimuksen teossa on minimoida tutkimukseen osallistujille aiheutuvat fyysiset ja psyykkiset vahingot (Hennink ym., 2020, s. 75). Eurooppalainen tutkimuseettinen ohjeistus määrittelee hyvän tieteellisen käytännön

peruseriaatteita, joita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto (All European Academies, 2023). Tässä tutkimuksessa pyrittiin varmistamaan tieteellisen toiminnan laatu aina suunnittelusta ja valituista menetelmistä analyysiin asti. Tutkimuksessa osoitettiin arvostusta niin tieteelliseen toimintaan liittyviä osapuolia kuin myös tutkimukseen osallistuvia henkilöitä kohtaan. Tämä näkyy muun muassa huolellisena tutkimusprosessina ja tutkittavien yksityisyyden suojaamisena. Tutkittavien ja tutkijan eriävät ajatukset ja mielipiteet eivät saa vaikuttaa esimerkiksi tutkimuksen tulkintoihin väärin tavalla (Vuori, 2021).

Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun toteuttamalle CopaGloba-hankkeelle oli tehty eettinen ennakoarvio ja tarvittavat tutkimusluvut oli hankittu. Liittyen hankkeen aineiston hyödyntämiseen tässä tutkimuksessa tehtiin tietojenkäsittelysopimus CopaGloba-hankkeen kanssa koskien aineistoon liittyviä oikeuksia ja velvoitteita. Tässä tutkimuksessa noudatetaan myös ohjeistusta luottamuksellisuudesta ja salassapidosta.

Tutkimuksessa tulee kunnioittaa tutkittavien henkilöiden itsemääräämisoikeutta ja ihmisarvoa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019) ja erityisesti tutkittavien tietoja käsitellessä ja tietoja julkistettaessa tulee huomioida luottamuksellisuus ja yksityisyys (Eskola & Suoranta, 2022, s. 57). Hankkeessa tutkittavien henkilöiden itsemääräämisoikeus tuli esiin tutkimukseen osallistuvien henkilöiden oikeutena osallistua vapaaehtoisesti tutkimukseen. Lisäksi yksityisyydestä huolehdittiin poistamalla tunnistetiedot litteroinnin yhteydessä.

Tässä tutkimuksessa puolestaan tutkittavien henkilöiden yksityisyys varmistettiin huolehtimalla, että kukaan tutkittavista ei ole tunnistettavissa tämän tutkimuksen kautta (Hennink ym., 2020, s. 79). Tunnistettavuuden estämisellä pyritään siihen, että tutkittavia suojellaan mahdollisilta negatiivisilta seurauksilta, joita heidän tunnistamisensa tutkimuksessa saisi aikaan (Kuula, 2011, s. 2011). Yksilöhaastatteluaineiston alkuperäiset vastaajatunnisteet poistettiin ja muutettiin koodinimiksi, joita käytettiin niin analysoidessa aineistoa kuin myös raportoidessa tutkimustuloksia. Tutkittavien yksityisyyden suojaamiseksi koodinimet arvottiin vastaajille, joten äitien ja isien vastauksia ei

voitu yhdistää pariskunnittain. Yksityisyyteen liittyikin olennaisesti tutkittavien tietojen käsittelyn rajaaminen (Eskola & Suoranta, 2022, s. 56). Aineistoa onkin hyödynnetty tässä tutkimuksessa vain siltä osin, kuin tutkimuksen kannalta on ollut tarpeen ja tuloksia raportoidessa on kiinnitetty huomiota siihen, ettei haastatteluista tuoda esille tutkittavien yksityisyyttä loukkaavaa sisältöä. Kirjoitustavalla on nimittäin merkitystä tutkittavien tunnistamisessa, eikä tutkimuksen tavoitteena ole vähätellä tai loukata tutkittavien ryhmää (Kuula, 2011, s. 206). Esimerkiksi haastattelusitaateissa, joita tulososiossa esitetään, tuodaan ilmi ainoastaan vastaajan sukupuoli, jotta voidaan katsoa miten vastaukset painottuvat. Yksityiskohdat, joista vastaajan henkilöllisyys voitaisiin epäsuorasti tunnistaa, kuten ammatti, asuinpaikka ja lapsen sukupuoli, ei tuoda ilmi.

Tutkimuksen aikana huolehdittiin lisäksi siitä, että asiaan liittymättömillä henkilöillä ei ole ollut mahdollisuuksia päästä käsiksi aineistoon, mikä liittyy myös tutkimuksen luotettavuuteen (Hennink ym., 2020, s. 72). Tutkimuksen tutkimusaineistoa säilytettiin tutkimuksen teon ajan yliopiston salanasuojatulla U-aseamalla. Aineistoa käytettiin ja säilytettiin siihen asti, kunnes tutkimus oli valmis. Tutkimuksen valmistuttua aineisto tuhottiin tietoturvallisesti.

5 VANHEMPIEN ODOTUKSET JA TOIVEET TULEVAISUUDEN YHTEISVANHEMMUUDESTA

Tämän laadullisen tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata ja ymmärtää pienten lasten vanhempien odotuksia ja toiveita tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta. Vanhempien käsityksistä oli havaittavissa viisi teemaa: (1) vanhempien välinen yhteys, (2) vanhempien välinen yhteistyö, (3) vanhempien ja perheen yhdessäolo, (4) vanhemmuuden voimavarat sekä (5) kehittyminen (yhteis)vanhemmuudessa (ks. taulukko 2). Taulukossa 2 oikealla olevat sisällöt ovat kooste teemojen keskeisistä piirteistä ja eroavaisuuksista.

Taulukko 2

Vanhempien odotukset ja toiveet tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta

Vanhempien odotukset ja toiveet tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta	Vanhempien välinen yhteys (N=20, naisia 12, miehiä 8)	Keskusteluyhteys ja -kulttuuri Kumppanin tukeminen Kasvatukselliset asiat
	Vanhempien välinen yhteistyö (N=20, naisia 9, miehiä 11)	Vastuut Tasavertaisuus Yhteistyön sujuvuus ja säilyttäminen
	Vanhempien ja perheen yhdessäolo (N=14, naisia 8, miehiä 6)	Aikaa Perheen yhteiset tekemiset Työelämän yhdistäminen perhe-elämään
	Vanhemmuuden voimavarat (N=10, naisia 6, miehiä 4)	Vanhemman hyvinvointi Kuormitus Perheen ulkopuoliset tekijät Arjen muuttuminen
	Kehittyminen (yhteis)vanhemmuudessa (N=7, naisia 2, miehiä 5)	Vanhempana kasvaminen Yhteistyön kehittyminen

5.1 Vanhempien välinen yhteys

Vanhempien välinen yhteys teema sisälsi keskusteluyhteyteen ja -kulttuuriin, kumppanin tukemiseen ja kasvatuksellisiin asioihin liittyviä toiveita ja odotuksia. Osassa perheistä vanhemmat kokivat vanhempien välisen **keskusteluyhteyden ja -kulttuurin** toimivan nykyhetkessä, jolloin toimivan yhteyden ja kontaktin toiseen vanhempaan toivottiin säilyvän tulevaisuudessa: "Kyllä mä toivon, että me tulevaisuudessaki pysytään tälleen yhtä hyvin samalla aaltopituudella. Et me ei koskaan sillei, tuu semmosta tilannetta, missä ei tietä, mitä toinen mieltii tai haluaa. Et toivottavasti se kontakti säilyy ikuisesti." (I24) Keskusteluyhteyteen liitettiin lisäksi vanhempien välinen läheisyys, jonka toivottiin kestävän: "Just tän keskusteluyhteyden. Pysyttäisi siinä läheisinä, että ei menetettäis sitä." (Ä37)

Suurin osa vanhemmista, jotka halusivat säilyttää nykyisen keskustelukulttuurin ja -yhteyden myös tulevaisuudessa, olivat äitejä. Keskusteluyhteyteen liittyen toivottiin, että myös tulevaisuudessa pystyttäisiin kumppanin kanssa ymmärtämään toista ja toisen asioita. Erityisesti haastavien tilanteiden ja asioiden ilmetessä perhe-elämässä toivottiin keskusteluyhteyden säilyvän, johon liitettiin myös ajatus joustavasta vuorovaikutuksesta, kuten seuraavassa katkelmassa eräs vanhempi kertoo: " No, toivottavasti voidaan tosiaan jatkaa samaa rataa ja sitten, mikäli jos tulee jotain haasteita, niin niistä pystyttäisiin edelleen keskustelemaan ja sitten aina tapauskohtaisesti sopimaan asioita ja joustavana pysymään." (Ä2) Keskustelukulttuurin toivottiin yleisesti säilyvän perhe-elämässä avoimena, jolloin myös vuorovaikutus kumppanin kanssa sujuisi.

Vanhemmat nostivat lisäksi esiin joustavuuden ja myönteisen puheen, jotka olivat asioita, jotka haluttiin säilyttää vanhempien välisessä keskusteluyhteydessä. Seuraava katkelma osoittaa, kuinka eräs äiti toivoo myönteisen puheen säilyvän vanhempien yhteistyössä:

Toivoo, että keskusteluyhteys säilyy, että pystytään hoitaa asioita yhdessä ja tsemppaamaan toisiamme. Semmonen positiivinen puhe, että vaikka väsyttäis, niin sit kuitenkin. Toivon, että se jatkuis, vaikka ois vaikeita aikoja ja varmasti tulee vaikeita aikoja, realistinen pitää olla. (Ä16)

Edellisessä katkelmassa kumppanin kannustaminen ja kyky hoitaa asioita yhdessä kumppaneina ja vanhempina liitettiin keskusteluyhteyden säilymiseen. Keskusteluyhteyden säilymisellä on vaikutusta siihen missä määrin vanhemmat pystyvät hoitamaan perhe-elämän asioita yhdessä. Myönteistä puhetta haluttiin myös ylläpitää vanhempien välillä, vaikka vanhemmat kokivatkin ajoittain väsymystä ja vaikeita aikoja elämässään. Kuten myös edellisestä katkelmasta havaitaan, vanhemmat tiedostivat tulevaisuuden tuovan haastavia aikoja perhe-elämään. Joustavuus puolestaan ilmeni erityisesti perheen asioista sovittaessa, jolloin odotettiin kumppanilta kykyä joustaa asioissa ja taitoa tehdä kompromisseja. Joustavuus ilmeni vanhempien puheissa vanhempien välistä keskusteluyhteyttä edistävänä tekijänä.

Asioita, joita vanhemmat halusivat muuttaa keskusteluyhteydessään ja -kulttuurissaan, olivat luottamus ja kielteinen puhe. Haastatteluista ilmeni luottamuksen olevan joissain perheissä kadoksissa ja tällaisissa tapauksissa toivottiinkin tulevaisuuden tuovan tilanteita, jotka lisääisivät kumppaneiden välistä luottoa toisiinsa. Luottamus liitettiin erityisesti vanhempien voimavaroihin ja kuormittumiseen. Omien voimavarojen tunnistamisen ja niiden hyödyntämisen nähtiin tukevan vanhempien välistä yhteyttä: "[...] koetaan, että voidaan luottaa toisiimme ja tuetaan toisiamme silleen, että kellään ei oo kohtuuttoman vaikeeta. Eli se vaatii, jos se nyt saa kehitettyä niit omia voimavaroja. Ja opittua kanssa, miten niitä voi hyödyntää tehokkaasti. [...]". (I54) Luottamus ilmeni siis vanhempien välisessä vuorovaikutuksessa kykynä luottaa toiseen vanhempaan haastavissa tilanteissa. Luottamukseen liitettiin myös ajatus tasapuolisuudesta, jonka havaittiin ilmenevän perhe-elämän haasteissa. Vanhemmat toivoivat asioiden ja tapahtumien jakautuvan tasaisesti vanhempien välillä, jotta kummallakaan vanhemmalla ei olisi liian suuri vastuu perheen yhteisestä elämästä.

Kielteinen puhe ilmeni vanhempien mukaan tiuskimisina, ärhentelyinä ja riitoina. Riidat kohdistuivat useasti lapsen kasvatustilanteisiin ja kielteisen puheen taustalla oli vaikuttamassa vanhempien mukaan keskusteluajan puute. Seuraava katkelma osoittaaakin, kuinka ajan koettiin vaikuttavan keskusteluihin ja miten kielteinen puhe kasautuessaan voi aiheuttaa myös arkeen haasteita:

No kyl mä toivoisin, et meil ois paljon enemmän aikaa keskustella. Kyl me osataan keskustella. Et sit jos meillä ois se aika ja mahdollisuus, niin kyl me pystytään keskustele. [...] Mutta ehkä siis se, et me pystyttäis keskus-, sitä mä kaipaen, et keskustele ja sopii ihan normaaleist asioista, et semmoset pienet arkea häiritsevät mut tavallaan kasaantuvat ongelmat ehkä poistuis, sellaset tiuskimiset ja oletukset ja ärhentelyt turhanpäiväset puolin ja toisin. (Ä13)

Mikäli aikaa ja mahdollisuuksia keskusteluille ei ole löytynyt vanhemmilta ja perheen arjesta, eivät vanhemmat myöskään pysty ylläpitämään keskusteluyhteyttä itsensä ja toisen vanhemman välillä. Kielteisen puheen kasautuessa perheen elämässä, hankaloituu myös asioista sopiminen. Tulevaisuudelta toivottiinkin kykyä keskustella ja sopia asioista ilman oletuksia tai tiuskimisia. Osa vanhemmista ennakoi tulevaisuuden myös monimutkaistavan kumppanien välistä keskusteluyhteyttä ja -kulttuuria. Lapsen kasvaessa ja kehittyessä voivat vanhemmat joutua huomioimaan tarkemmin kielenkäyttöään ja kommunikointiaan toistensa kanssa.

Vanhempien väliseen yhteyteen liittyi olennaisesti myös vanhempien puhe **kumppaninsa tukemisesta**: "[...] tuettais sitte, että vaikka itsekkin on väsynyt, niin sit lähtis sellai et hei, et kyl myö nyt yhdessä tää jaksetaan, et eihän tää nyt oo iso juttu. Että mennää vaikka yhdessä sitten tekemään jotain mukavaa. [...] sellasta tsemppausta siinä." (Ä3) Kumppanin tukeminen näkyi erityisesti kuormittavassa perhearjessa toiveena lisätä kumppaneiden välistä kannustamista. Toisen vanhemman ollessa kuormittunut perhearjen keskellä, toivottiin kumppanilta kykyä tunnistaa tilanteet, joissa toinen vanhempi mahdollisesti tarvitsisi kumppaniltaan tukea. Kuten edellisessä katkelmassa, kumppanin tukemisen havaittiin ilmenevän mukavien asioiden tekemisenä yhdessä tai asioissa kannustamisena. Kumppanin tukeminen näkyi vanhempien puheessa lisäksi odotuksina siitä, että hyvin toimiva tukeminen säilyisi tulevaisuudessa vaikeidenkin aikojen läpi ja se mainittiin myös perhe-elämän päämääränä.

Kasvatukselliset asiat näkyivät puolestaan vanhempien välisessä yhteydessä toiveina yhteisymmärryksestä, kuten seuraava katkelma osoittaa:

Totta kai kun lapsi kasvaa, niin siihen tulee vielä erilaisia kasvatuksellisia asioita, ehkä semmoisia ideologioita ja näkemyksiä liittyviä asioita, joita mä toivon että me ollaan niistä suht samoilla linjoilla. Millaista arvomaailmaa lapselle luodaan, mä toivon että me pystytään yhdessä toimimaan hyvin vanhempina jatkossakin. (Ä12)

Edellisestä vanhemman puheesta havaitaan, että vanhempien välinen yhteistyö on toiminut hyvin ja toivotaan, että jatkossakin olisi niin. Tulevaisuudelta toivottiin, että kasvatuksellisista asioista pystytään nykyhetken tavoin keskustelemaan. Yhteisymmärrys kasvatuksellisista asioista liitettiin myös hyvän tiimin ihanteeseen. Haastavista asioista nähtiin selviävän helpommin ja nopeammin, kun vanhempien välillä oltiin samaa mieltä suuremmista lapsen kasvatukseen liittyvistä asioista, kuten rajojen asettamisesta.

5.2 Vanhempien välinen yhteistyö

Vanhempien välisestä yhteistyöstä vanhemmat toivat esille **vastuun ja tasavertaisuuden**.

Toivon, että jatkuu tää homma, ja toki tulevaisuudes sit enemmän nää lapsen harrastukset, et molemmat sitte tukee tasavertasesti esimerkiks lapsen harrastuksiin viemistä ja muuten tukee kouluasioissa, et kuitenki molemmat ollaan saman alan ihmisiä, et pystytään sillee suht tasavertasesti kyllä varmasti auttamaan tietyst lapseen liittyvis jutuissa, ja toivon, että samanlainen tämmönen saumaton yhteistyö on tälläst tulevaisuudessaki. (I21)

Edellä isä esitti, kuinka tulevaisuuden yhteistyöltä toivottiin tasavertaisuutta niin lapsen harrastuksiin kuin myös tuleviin kouluasioihin liittyen. Tällä hetkellä yhteistyön nähtiin sujuvan vaivattomasti, ja toivottiin, että tämä hyvä yhteistyö jatkuisi samanlaisena myös tulevaisuudessa. Vanhemmista erityisesti isät näkivät nykyisen yhteistyön kumppaninsa kanssa toimivana ja toivoikin yhteistyön säilyvän tulevaisuuteen.

Vastuut ja tasavertaisuus näkyivät vanhempien puheessa lapseen liittyvän vastuun tasapuolisuuden lisäksi odotuksina siitä, että vanhempien roolit perheessä vaihtuisivat: vanhempi, joka on ollut lapsen syntymästä asti kotona, siirtyisi työelämään ja puolestaan vanhempi, joka on ollut töissä, olisi kotona lapsen kanssa. Tähän liittyy myös vanhempien puheesta havaitut odotukset liittyen vanhempainvapaiden jakautumiseen:

[...] Kun aluksi mä oon siinä töissä, mutta toivon sitten, että ite pääsen sitten myös ottamaan niitä vanhempainvapaita siihen. Että voitais sitten tehdä tämmönen vaihto, että hän menis sitten töihin ja mä olisin sitten lasten kanssa kotona. Että vähän toivois just sitä, että niinkun nää roolit vähän vaihtuis sitten jossain vaiheessa kuitenkin. [...] (I26)

Vanhemmat, jotka toivat ilmi toiveen vanhempainvapaiden jakautumisesta, odottivat vanhempainvapaiden jakautuvan tasan ja tätä kautta myös mahdollistavan kumppanilleen enemmän aikaa kotona. Tulevaisuudessa, lapsen kasvaessa ja kehittyessä myös lapsen erilaisten vapaa-ajan aktiviteettien nähtiin tulevan perhe-elämään ja vanhemmuuteen mukaan. Sellaisen tilanteen ollessa ajankohtainen toivottiin, että vanhemmat pystyisivät mahdollistamaan tasavertaisesti lapselle asioita. Tulevaisuudelta toivottiin, että lapsi saisi viettää molempien vanhempien kanssa aikaa, minkä nähtiin toteutuvan esimerkiksi silloin, kun molemmat vanhemmat osallistuvat tasavertaisesti lapsen elämään: ” No siis se ois kiva, että... molemmat oltais yhtä lailla just [lapselle] tasapuolisesti vanhempia, että se jotenki sais viettää kummanki kans yhtä lailla aikaa [...]” (Ä8)

Vastuun jakautumista tulevaisuudessa odottivat erityisesti äidit.

Sen lisäksi, että vastuita ja tasavertaisuutta haluttiin muuttaa, oltiin myös tyytyväisiä nykyiseen tilanteeseen perhe-elämässä. Perheissä, joissa vanhemmat olivat tyytyväisiä perhe-elämään liittyvien vastuiden jakautumiseen, toivottiin asioiden säilyvän tulevaisuudessakin. Tällaista tilannetta kuvailee myös eräs vanhempi seuraavassa katkelmassa:

No ton tonttijaon haluan säilyttää aivan ehtottomasti, koska se tulee kantamaan tosi pitkälle, siis just sillee, et sitte jotenki se [...] toinen on niinku, et just ku meillä on vähän eri aikakäsitys asioiden suunnittelusta, nii sit [...] ei tuu semmosta oloo, et mä puutun kaikkeen, nii sit mulla ei tuu semmosta oloo, et aina kaikki pitää hoitaa itse. Niin se on semmonen, minkä haluan säilyttää. (Ä29)

Tulevaisuutta varten haluttiin säilyttää tunne siitä, että vanhemman ei täydy yksin hoitaa kaikkea perheeseen ja vanhemmuuteen liittyviä tehtäviä. Lisäksi tehtävien ja vastuiden jakautumista toivottiin senkin vuoksi, ettei toinen vanhempi kokisi toisen vanhemman puuttuvan kaikkeen, mitä toinen tekee.

Vanhempien väliseen yhteistyöhön liittyivät myös **yhteistyön sujuvuus ja sen säilyttäminen**. Useimmat vanhemmat olivat tyytyväisiä siihen, millaista yhteistyö kumppanin kanssa parhaillaan tällä hetkellä on, joten he toivoivat myös toimivaksi ja sujuvaksi koetun yhteistyön kantavan tulevaisuuteen. Toimivan ja sujuvan yhteistyön tavoitteena nähtiin lapsen hyvinvointi ja kasvu.

5.3 Vanhempien ja perheen yhdessäolo

Pienten lasten vanhemmat sanoittivat toiveitaan ja odotuksiaan, joista ilmeni toiveita liittyen vanhempien ja perheen yhdessäoloon. Vanhemmat toivoivat lisää niin **vanhemman-lapsen kahdenkeskistä aikaa** kuin myös **aikaa vanhempien väliselle parisuhteelle**.

Erityisesti haluan välittää, että molemmat tekis myös ite lapsen kans juttuja. Koska onhan se eri asia aina olla kahdestaan sen lapsen kanssa. Et ehkä sitä pitääkin jatkossa panostaa enemmän siihen, et molemmat tekis ihan yksin semmosia vähän erityisiä asioita sen lapsen kanssa. [...] Ja tietyllä tavallahan siinä sitten tutustuu siihen lapseenkin aivan uudella tavalla, kun tekee uusia asioita niin ehkä semmosta. (Ä39)

Kuten edellä oleva katkelma osoittaa, vanhemman ja lapsen kahdenkeskisen ajan nähtiin mahdollistavan lapsen ja vanhemman välisen suhteen kasvamisen ja kehittymisen. Yhteinen tekeminen lapsen kanssa voi olla niin yhteistä harrastustoimintaa kuin myös arjen keskellä kahvilla käymistä, joita luonnehdittiin erityisemmiksi asioiksi. Vanhempien puheista oli havaittavissa myös se, että vanhemman ja lapsen kahdenkeskisen ajan nähtiin hyödyttävän koko perhettä. Toisen vanhemman viettäessä lapsen kanssa kahden aikaa, mahdollistuu toiselle vanhemmalle omia hetkiä. Vanhemman kahdenkeskisen ajan lapsen kanssa nähtiin myös lisääntyvän lapsen kasvaessa ja kehittyessä.

On se ehkä kun lapsi kasvaa ja alkaa että hänen kanssaan pystyy enemmän keskusteleen ja toimimaan, niin että tulisi tehtyä enemmän just jotain harrastustoimintaa tai enemmän että olisi aktiivisemmin semmosta yhteistä tekemistä. Se ois ehkä, näkisin että vois olla haus Kempaa sitten just sekä lapselle että vaikka itselle että käy tekemässä jotain juttuja ja sitten voi antaa just sen täyden leporauhan vaimolle tai muuten ja sitten perheenä pystyy tekemään enemmän. [...] (I31)

Vanhempien väliseltä parisuhteelta odotettiin ja toivottiin löytyvän yhteistä aikaa, jolloin parisuhdetta olisi mahdollista syventää. Yhtenä parisuhteeseen käytetyn ajan rajoittavimmista tekijöistä tällä hetkellä nähtiin olevan lapsen ikä. Odotettiin, että lapsen kasvaessa myös vanhempien yhteinen aika lisääntyy, kuten seuraava katkelma osoittaa:

Sitä mä odotan ja toivon kovasti, että kun lapsi tästä vanhenee vähäsen ja voi mennä yökylään enemmän, ei se oo viel kertaakaan itse asiassa ollu yökylässä missään, mut sitten kun tollaset asiat voi alkaa, sit meil jää kumppanin kaa enemmän kahdenkeskistä, että me voidaan mun ja kumppanin välistä yhteyttä syventää, ettei oo vaan me kolme, että on välist me kaksikin sitten. (Ä35)

Kumppaneiden välisen yhteyden kehittäminen ja syventäminen vaatii vanhempien kahdenkeskistä vuorovaikutusta. Kumppaneiden välisen yhteyden syventymistä edesauttaisi perheen ulkopuolinen apu, kuten isovanhempien tarjoama tuki. Sen lisäksi, että suurin osa vanhemmista toivoi lisää aikaa kumppaninsa kanssa, osa vanhemmista oli myös tyytyväisiä tämän hetkiseen tilanteeseen ja toivoikin vanhempien kahden keskesen ajan myös säilyvän tulevaisuudessa, kuten eräs vanhempi tuo ilmi seuraavassa katkelmassa:

Kyllä se silleen on, että mä haluaisin säilyttää sen, että tehdään asioita yhdessä. Se on ollu semmonen, et me lähetään yhdessä vaikka kävelyille, ja me lähetään yhdessä... Me ollaan aina oikeestaan miehen kans tykätty käyä porukalla tai kahestaan kaupassa [...] edelleenki tehään, et harvoin toinen lähtee yksinään kauppaan, vaan et me lähetään koko lössi kauppaan. [...] kiva, mikä säilyis, että tehään, syyään yhdessä ja semmosta yhteisoloa. (Ä36)

Vanhemmat haluaisivat siis säilyttää parisuhteeseen kuuluvat yhteiset tekemiset pariskuntana. Tällaisia asioita olivat niin kaupassa käynnit kuin myös yhdessä ruokailemiset. Yleisesti yhteistä aikaa toivottiin lisää, jotta vanhempien yhteiset tekemiset pariskuntana voitaisiin säilyttää.

Vanhemman-lapsen kahdenkeskisen ajan ja vanhempien välisen parisuhteen lisäksi vanhemmat toivoivat tulevaisuudessa **yhteistä aikaa ja tekemistä koko perheenä**. Tämä toive ilmeni erityisesti äitien puheessa. Perheen yhteisen ajan ja asioiden tekemisen koko perheenä nähtiin vaativan vanhemmilta tällä hetkellä voimavaroja ja arjen tasoittumista.

[...] mielenkiintoista, että millaisia vaikka illoista tulee, kun ehkä jaksaa tehdä [...] mut mä jotenkin oon ite ajatellut, että sitä ehkä jää enemmän sellaiselle koko perheen yhteiselle tekemiselle aikaa, koska nyt se on sitä että alkuiltä menee siinä, et mun on pakko palautua päivästä ja noi lähtee vaikka ulkoilemaan tai tekee jotain keskenään, et on tosi vähän lopulta arkena sellaista aikaa, et tehtäis perheenä mitään, koska se menee aika paljon sitten siihen, että vuorotellaan vaan illalla, että toinen saa levättyä. Toivois, että jossain vaiheessa olis sellainen tasainen arki, et jäis oikeesti illalla voimavaroja tehdä koko perheenä asioita, että nyt se on lähinnä viikonloppupainotteista (Ä60)

Vanhempien puheista havaittiin toiveita ja odotuksia tasaisesta perhearjesta, joka myös mahdollistaisi vanhempien voimavarojen lisääntymisen. Perheen yhteisen ajan nähtiin painottuvan eri perhetilanteista riippumatta lähinnä viikonloppuihin, johon kaivattiin muutosta. Perheen yhdessä viettämä aika tasapainoili vanhempien parisuhteeseen käytettävän ajan ja vanhemman oman

ajan kanssa. Työ ja harrastukset ovat tärkeitä vanhemmille ja ajoittain perheissä jouduttiin miettimään mihin aikaa halutaan käyttää.

Puheista oli nähtävissä lisäksi siis työelämän yhdistäminen perhe-elämään. Työelämän havaittiin olevan yksi tekijä, joka vei perheeltä sen yhteistä aikaa. Seuraava lainaus osoittaaakin työmäärän haastavan perheen elämää ja kuinka kumppanin, tässä miehen, työelämän toivotaan perheissä sujuvan:

Tietysti mä toivoisin, et mun miehen työmäärä vähentyis. Et sitä töihin menevää aikaa jäis enemmän perheelle. Mutta se on aika epärealistinen toive, jos mä haluan ite pystyä olemaan kotona vielä. [...] Ja toivois tietysti, et miehellä menee hyvin töissä, koska sekin, et jos siel menee huonosti, niin se vaikuttaa siihen kaikkeen vanhemmuuteen. Tai siihen, et millainen hän on kotona ja kuinka paljon sitä aikaa on kotona. (Ä4)

Edellisessä katkelmassa työn yhdistäminen onnistuneesti perhe-elämään ja sen arkeen nähtiin siis toiveena, mutta kumppanin työmäärän vähentyminen ja sitä kautta perheen yhteisen ajan mahdollistuminen nähtiin epärealistisena toiveena. Lisäksi tiedostettiin työn ja perheen yhteensovittamisen tuovan haastaviakin tekijöitä perhearkeen. Tutkittavien mielestä työelämän sujuessa huonosti myös vanhemmuuteen tulee haasteita erityisesti ajan käytön näkökulmasta. Haasteet liittyen perheen ja työn yhteensovittamiseen nähtiin vaikuttavan arjen lisäksi myös yleisesti vanhemmuuteen. Työelämän ja perhe-elämän yhdistämiseen liittyi myös asioiden uudelleen järjestelyä ja suunnittelua. Tällaista vaaditaan vanhempien mukaan erityisesti tulevaisuudessa silloin, kun perheen molemmat vanhemmat siirtyvät työelämään.

5.4 Vanhemmuuden voimavarat

Vanhempien puheissa oli havaittavissa vanhemmuuden voimavaroihin liittyviä toiveita ja odotuksia:

Toivois, että jossain vaiheessa olis sellainen tasainen arki, et jäis oikeesti illalla voimavaroja tehdä koko perheenä asioita, että nyt se on lähinnä viikonloppupainotteista, että tehään mitään kaikki yhdessä. Se on ehkä sellainen iso toive mitä elättelen, että jaksais sitten syksyllä tehdä sellaista enemmän. (Ä60)

Edellä äiti esitti, kuinka voimavarojen nähdään liittyvän koko perheen yhteisiin tekemisiin, joka painottui tällä hetkellä lähinnä viikonloppuihin. Mikäli vanhemman voimavarat olivat vähäisiä, oli myös perheen yhdessä viettämä aika

harvinaisempaa kuin mitä toivottiin. Tulevaisuudelta odotettiin jaksamista ja voimavarojen lisääntymistä.

Vanhemman oma hyvinvointi ilmeni useamman vanhemman puheista ja erityisesti äitien toiveissa ja odotuksissa. Tulevaisuudelta odotettiin aikaa niin leppäämiseen kuin yleisesti kotitöiden hoitamiseen. Oman hyvinvoinnin ylläpitämisen ja siitä huolehtimisen nähtiin vaikuttavan siihen, kuinka tehokkaasti vanhempi pystyy toimimaan perheessä. Hyvinvoinnin ja terveyden ollessa epätasapainossa myös perheen asioista huolehtiminen oli haastavampaa. Vanhemman hyvinvointiin lukeutuu myös vanhemman oma aika ja harrastukset. Niiden toivottiin palaavan perhe-elämään ja odotettiin, että ne saataisiin yhdistettyä perheen arkeen pikkulapsivaiheen jälkeen, kuten seuraavassa katkelmassa isä kuvailee:

[...] kaiken muun lisäksi niin toi harrastaminen palais, ku sen tietää itelle, miten tärkeätä se on aina ollu, niin et jossain muodossa tulis se takas. Ku sen tietää, et vaikka nyttengin ollu ihan jees ja asiat menee ihan kivasti, niin kyl kumminkin tietää, miten paljon siit saa itselleen, niin toivoo, et saa sen jotenkin mukaan tähän rotaatioon että. Siit ei oo muuta ku pelkkää plussaa. (I59)

Vanhemman oma aika ja harrastukset nähtiin vanhemman hyvinvointia lisäävänä tekijänä. Kuitenkin harrastusten ja oman ajan yhdistäminen perhe-elämään ja -arkeen ei ole yksiselitteistä, vaan se vaatii muun muassa keskusteluja perheen sisällä.

Vanhemmuuden voimavaroihin liitettiin vanhemman hyvinvoinnin lisäksi vanhemman **kuormittuminen**. Yhtenä kuormitukseen vaikuttavana tekijänä ilmeni perhe-elämä. Kuormituksen hallitsemiseksi tulevaisuudessa toivottiin keinoja hallita sitä: "[...] saatais vähän ehkä enemmän keinoja siihen, että miten näitä tämmösiä kuormituspiikkejä saatais purettua." (I30) Kuormituksen tasaamisen keinoiksi mainittiin vanhempien omat hengähdystauot perhe-elämästä. Vanhemmat toivat esiin myös **perheen ulkopuoliset tekijät**, jotka tukevat vanhempia mahdollistaen voimavarojen lisääntymisen. Tulevaisuudelta odotettiin niin päiväkotiarjen alkamista kuin myös isovanhempien apua lapsen hoidossa. Näiden asioiden nähtiin myös lisäävän vanhempien yhteistä aikaa, kuten seuraavassa isä kuvailee isovanhemmilta saatavan tuen vaikutusta vanhempien yhteiseen aikaan:

On se ehkä kun lapsi kasvaa [...] helpompi ehkä jättää lasta hoitoon kauemmillekin isovanhemmille, että toiset isovanhemmat asuu tässä lähellä [...], niin sit voi jättää ehkä lasta pidemmäksikin aikaa sinne toisille isovanhemmille, ja sit sais sitä kautta ehkä itellekin enemmän semmosta yhteistä aikaa. (I31)

Isovanhempien tuen nähtiin olevan yleisempää, kun lapsiperhe asuu lähellä isovanhempia ja kun lapsi on jo ohittanut taaperoiän. Pidemmän matkan päässä asuville isovanhemmille lapsen hoitoon jättäminen pidemmiksi ajoiksi mahdollistuu lapsen kasvun ja kehityksen myötä.

Päiväkoti arjen alkaminen ja isovanhempien apu liittyvät myös vanhempien toiveisiin ja odotuksiin **arjen muuttumisesta**. Lapsen kasvaessa odotettiin lapsen voivan viettää enemmän aikaa isovanhempien luona ja lapsen kokoaikaisen huolehtimisen ja vahtimisen nähtiin vähenevän. Tulevaisuudelta odotettiin myös tasaisempaa arkea:

[...] jotenkin tämä viimeiset pari vuotta ei oo tuntunu ihan arjelta, että jotenkin toivois, että tulis vaihe, että ois semmonen oikea arki mitenkä sen nyt sanois, kun on ollut nämä koronat ja lapset ja odotukset ja sitten lapsen kasvatus, niin ei oo semmosta ollut, kun sitä ennen se oli semmosta seesteisempää ja oli semmonen selkeä rakenne, että tämä nyt on sitä arkea ja tämä on lomaa, niin. (I53)

Edellisestä katkelmasta havaitaan, että vanhemmuuden alkuvaiheeseen on ollut vaikuttamassa uusia asioita lapsen odotusajasta aina korona-ajan tuomiin haasteisiin. Vanhemmat saattoivat kokea, että tämän hetkinen lapsiperhearkki ei tunnu samalta arjelta kuin arki ennen lasta. Vanhempien eläessä kahdestaan toistensa kumppaneina heidän arkensa oli ollut erilaista kuin mitä se on nykyhetkessä. Tulevaisuudelta odotettiin ja toivottiin tilannetta, jossa vanhempi kokee arkensa tasoittuneen ja selkeytyneen.

Vanhempien puheista ilmeni myös, että arjen muuttuminen vaatii vanhemmilta asioiden pohtimista ja niihin panostamista. Mikäli haluttiin, että lapsi kävisi harrastuksissa tai vanhempien yhteinen aika mahdollistuisi paremmin vaativat ne asioista keskustelua vanhempien välillä ja yhteisymmärrykseen pääsemistä. Vanhemmuuden voimavaroista puhuivat erityisesti äidit. Voimavaroihin liittyvät vanhemman oma aika ja harrastukset olivat puolestaan sellaisia, joiden merkitystä isät toivat äitejä enemmän esiin.

5.5 Kehittyminen (yhteis)vanhemmuudessa

Kehittyminen (yhteis)vanhemmuudessa teema sisälsi vanhempien puhetta **vanhempana kasvamisesta ja yhteistyön kehittämisestä**: ”Tulevalle, no ettei ainakaan huonommaksi muutu. Et kun tää on kuitenkin nyt mie nään, että hommat menee hyvin. Et parannetaan vaan koko ajan, et ei ainakaan mene huonompaan suuntaan.” (I51) Yhteisvanhemmuuteen liittyen toivottiin ja odotettiin, että vanhemmat pystyisivät kehittämään niin yhteistyötään kuin yleisesti vanhemmuuttaan. Toiveissa oli, että yhteisvanhemmuus ei kehittyisi hankalammaksi kuin mitä se vanhempien mielestä tällä hetkellä on.

Vanhemmat puhuivat vanhempana kasvamiseen liittyen tarpeesta pohtia yhdessä kumppanin kanssa tulevaisuuden vanhemmuutta. Mihin suuntaan vanhemmuus kehittyy ja millaisia odotuksia yhteistyölle asetetaan tulevaisuudessa.

[...] mä uskon että oikeat kasvatuksen kysymykset on vasta tavallaan edessäpäin ja se on meille molemmille, niin kun me puhuttiin tässä ihan vasta puolison kanssa, niin se on meille molemmille ihan uutta aluetta ja siellä on paljon semmosia kysymyksiä mistä mä koen, että meillä ei oo semmosta, että täytyy ihan oikeesti ite lähteä ja tutustua niihin asioihin, että se tapa mitä meitä 90-luvulla kasvatettu poikkeaa ehkä aika paljon siitä meidän arvoista kuitenkin sitten, mutta sitten meillä ei oo kuitenkaan tietoo siitä, että mitä halutaan ja mikä, niin mä uskon että se vaan tulee vaatii paljon perehtymistä [...] (Ä15)

Edellä vanhempi tunnisti monien kasvatuskysymyksien olevan vasta tulossa ja, että he kumppaninsa kanssa ovat vasta vanhemmuutensa alkumetreillä. Osan kasvatustehtävistä kuvaillaankin olevan vielä itselleen uusia ja sellaisiin halutaan perehtyä tarkemmin tulevaisuudessa. Vanhempien mukaan tapa, jolla heidät on kasvatettu, poikkeaa arvoiltaan paljonkin siitä, millaista kasvatusta vanhemmat nykyään haluavat mahdollistaa lapselleen. Osa vanhemmista toi esille olevansa tällä hetkellä vielä tietämättömiä siitä, millainen kasvatustyyli olisi heille ja perheelle ominaista. Jotta vanhemmat tulisivat tietoisiksi heille sopivista tavoista, vaatii se vanhempien mukaan aikaa asioihin perehtymiseen.

Myös vanhemman oma henkilökohtainen pohdinta siitä, mitä vanhempi itse haluaa yksilönä, nähtiin olennaisesti liittyvän vanhempana kasvuun. Vanhemmat näkivät, että lapsesta voidaan kasvattaa itsenäisesti toimiva ja

itseään kunnioittava ja arvostava yksilö, kun vanhemmat kehittyvät ja kasvavat vanhemmuudessa:

[...] En mä tiijä missä vaiheessa lasta rupea oikeasti kasvattaa, kun nyt tuntuu, että sitä vaan pitää hengissä suurin piirtein. Että täs nyt oo vielä joutunu mitään hirveitä kasvatuksellisia toimenpiteitä tekemään. Mutta kai se jossain vaiheessa tulee sitte, että miten tuosta lapsesta saa kasvatettua semmosen ihan itsekseen toimivan kelpo ihmisen. Niin ehkä siinä vaiheessa sitte toivoo, että meiltä onnistuu sitten myöskin se, että opitaan tarpeeksi paljon asioita, että pystytään sitten kasvattamaan tosta lapsesta semmonen itsenäinen ja jotenki oman arvonsa tunteva ihminen. (Ä7)

Edellisestä äidin puheesta havaitaan lisäksi, että pikkulapsivaihe on ollut perheelle keskittymistä lapsen perushoidollisiin asioihin, jota ei tunnisteta varsinaisiksi kasvatukselliseksi toimenpiteiksi. Kuten edellisessä katkelmassa, tulevaisuuden vanhemmuudessa korostuu entisestään lapsen kasvatuksen ja kehityksen merkitys, ja odotettiin, että vanhemmat pystyvät hankkimaan tarvittavaa tietoa ja kehittymään vanhemmuudessa vastatakseen lapsen tarpeisiin perheessä. Yleisesti vanhemmuuden ja kasvatuskysymysten pohtimisen nähtiin vaativan aikaa ja aitoa halua panostaa kasvatuskysymysten selvittämiseen.

Lapsen kasvaessa ja kehittyessä nähtiin lisäksi tärkeänä vanhemman kyky mahdollistaa lapsen oppiminen:

No varmaan nyt kun tuo lapsi tossa alkaa olemaan itsenäisempi ja ajan kuluessa haluaa tehdä juttuja, niin mä toivon että molemmilta löytyy semmosta kykyä antaa se, tehdä asioita ite, eikä olla ylisuojelevainen tai tuota muuten vaan semmonen, joka pitelee kiinni tai ei uskalla tuota antaa sen mokailla tai oppia asioita ite. (I52)

Kuten edellä olevasta katkelmasta tulee ilmi, isä toivoo itseltään sekä kumppaniltaan tulevaisuudessa kykyä antaa lapsen kokeilla asioita, ilman ylisuojelemista. Vanhempien puheista kävi ilmi, että tulevaisuudessa tietyt asiat hoidetaan eri tavalla. Tällaisena asiana nähtiin muun muassa lapsen nukuttaminen, mikä oli yksi osa vanhemmuudessa kehittymistä. Kehittyminen (yhteis)vanhemmuudessa teema ilmeni isien puheessa enemmän kuin äitien.

5.6 Säilytettävät ja muutettavat asiat tulevaisuuden yhteisvanhemmuudessa

Kuten edellä on tuotu ilmi, pienten lasten vanhemmat puhuivat siis myös asioista, joita he haluavat säilyttää yhteisvanhemmuudessaan ja asioista, joita he haluavat muuttaa tulevaisuudessa liittyen yhteistyöhön kumppaninsa kanssa. Seuraavissa taulukoissa on koottuna asiat, joita äidit (ks. taulukko 3) ja isät (ks. taulukko 4) haluavat tämän tutkimuksen mukaan, säilyttää ja muuttaa tulevaisuuden yhteisvanhemmuudessaan.

Taulukko 3

Tulevaisuuden yhteisvanhemmuus: äitien odotukset säilytettävistä ja muutosta kaipaavista asioista

	Säilytettävät asiat	Muutosta kaipaavat asiat
Vanhempien välinen yhteys	Myönteinen puhe Avoin keskusteluyhteys kumppanin kanssa Ei riitelyä	Vanhempien välisen kommunikoinnin tasapaino Kumppanin tukeminen Keskustelua arjesta
Vanhempien välinen yhteistyö	Perhearkeen liittyvien vastuiden jakaantuminen tasavertaisesti vanhempien välillä	Vanhempainvapaiden jakautuminen tasan vanhempien välillä Vanhempien roolien vaihtuminen
Vanhempien ja perheen yhdessäolo	Vanhempien yhteinen aika Kahdenkeskinen aika lapsen kanssa	Lisää aikaa perheelle
Vanhemmuuden voimavarat		Vanhemmille omia hengähdystaukoja ja harrastuksia Arjen tasoittuminen

Pienten lasten äidit toivoivat säilyttävänsä yhteisvanhemmuudessa vanhempien välisen yhteyden, vanhempien välisen yhteistyön sekä vanhempien ja perheen yhdessäolon. Toimintatavat, jotka oli havaittu hyviksi perheelle ja vanhemmille toivottiin säilyvän tulevaisuudessakin. Osa äideistä oli tyytyväisiä tämän

hetkiseen tilanteeseen vanhempien välisessä keskusteluyhteydessä ja -kulttuurissa, kuten myös vanhempien ja lapsen kahdenkeskisen ajan mahdollistumiseen. Muutoksen kohteina äidit näkivät vanhempien väliseen yhteyteen, vanhempien väliseen yhteistyöhön, vanhempien ja perheen yhdessäoloon ja vanhemmuuden voimavaroihin liittyviä asioita. Vanhempien väliseen yhteyteen äidit toivoivat tulevaisuudelta tasapainoa ja vastavuoroisuutta vanhempien välille. Lisäksi he odottivat vanhempien roolien vaihtumista eli kotona oleva vanhempi pääsisi työelämään, ja työelämässä oleva vanhempi siirtyisi lapsen kanssa kotiin. Äidit toivoivat tulevaisuudessa kuormitusta tasaavia hengähdystaukoja perhe-elämästä niin itselleen kuin myös kumppanilleen. Perheen arjen odotettiin myös muuttuvan tasaisemmaksi vauva-ajan jälkeen, jolloin mahdollistuisi vanhemman omat harrastukset.

Taulukko 4

Tulevaisuuden yhteisvanhemmuus: isien odotukset säilytettävistä ja muutosta kaipaavista asioista

	Säilytettävät asiat	Muutosta kaipaavat asiat
Vanhempien välinen yhteys	Yhteisymmärrys perheen asioista Kontakti kumppaniin Keskusteluyhteys	Suunnitelmallisuutta asioiden hoitamiseen Keskustelukulttuurin muutos
Vanhempien välinen yhteistyö	Yhteistyön joustavuus	Ei muuteta hyväksi havaittuja toimintatapoja
Vanhempien ja perheen yhdessäolo	Perheen yhteiset tekemiset	Parisuhdeaika
Vanhemmuuden voimavarat	Vanhemman harrastaminen	Lapsen kokoaikaisen vahtimisen vähentyminen Oma terveys tasapainossa Lisää vanhemman omaa aikaa
Kehittyminen (yhteis)vanhemmuudessa		Lisää pohtimista kumppanin kanssa, millaisia vanhempia ja perhe tulevaisuudessa ollaan Asioista oppimista

Pienten lasten isät näkivät säilytettäviä asioita vanhempien välisessä yhteydessä, vanhempien välisessä yhteistyössä, vanhempien ja perheen yhdessäolossa sekä vanhemmuuden voimavaroissa. Isät olivat tyytyväisiä perheen yhdessäoloon ja toivoivat vanhempien välisen keskinäisen kiintymyksen säilyvän. Erityisesti toivottiin, että isien harrastukset säilyisivät tulevaisuudessa ja pikkulapsivaiheen aikana. Isät toivoivat muutosta vanhempien väliseen yhteyteen, vanhempien väliseen yhteistyöhön, vanhempien ja perheen yhdessäoloon, vanhemmuuden voimavaroihin ja kehittymiseen (yhteis)vanhemmuudessa. He kokivat niin vanhempien kahdenkeskisen ajan kuin myös vanhemman omaan hyvinvointiin käytettävän ajan vähäisenä tällä hetkellä. Toivottiin, että tulevaisuudessa mietittäisiin yhdessä kumppanin kanssa sitä, millaista vanhemmuutta halutaan ylläpitää ja millainen perhe tulevaisuudessa toivottaisiin olevan. Isät toivoivat muutosta siihen, että tehdyistä asioista ja jo kokeilluista toimintatavoista opittaisiin kumppanin kanssa tulevaisuudessa.

6 POHDINTA

6.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvailla ja ymmärtää pienten lasten vanhempien odotuksia ja toiveita tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta. Lisäksi oltiin kiinnostuneita siitä, millaisia asioita vanhemmat haluaisivat säilyttää yhteisvanhemmuudessaan ja onko mahdollisesti jotain, minkä he haluaisivat muuttuvan tulevaisuudessa. Tutkimuksen aineistona oli 60 vanhemman puolistrukturoidut haastattelut, jotka oli kerätty lapsen ollessa 17–19 kuukauden ikäinen. Aineistosta tunnistettiin temaattisen analyysin kautta viisi teemaa, jotka olivat vanhempien välinen yhteys, vanhempien välinen yhteistyö, vanhempien ja perheen yhdessäolo, vanhemmuuden voimavarat ja kehittyminen (yhteis)vanhemmuudessa.

6.1.1 Tulevaisuuden yhteisvanhemmuuden odotusten ja toiveiden myönteisyys

Tässä tutkimuksessa pienten lasten vanhempien toiveet ja odotukset tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta olivat myönteisiä. Vanhempien odotukset suuntautuivat kohti toisiaan tukevaa vanhemmuutta, eivätkä ne sisältäneet perhe-elämään liittyviä uhkakuvia tai katastrofiajatuksia. Tämä on linjassa aiempien tutkimusten kanssa (esim. Lindroos ym., 2023; Ranta ym., 2022; Bouchard, 2009; Lawrence ym., 2007).

Tässä tutkimuksessa havaittiin odotuksia ja toiveita vanhempien välisestä yhteydestä. Vanhemmat toivat esiin halua ylläpitää joustavaa, myönteistä ja avointa keskustelukulttuuria, minkä voidaan ajatella myös edistävän ja vahvistavan vanhempien välistä kommunikointia. Vanhemmat toivoivat säilyttävänsä yhteisvanhemmuudessaan kumppaninsa kanssa positiivisen puheen ja toisen tukemisen, joka ilmenee vanhempien välisenä kunnioituksena. Myös Rannan ja kollegoiden (2022) tekemän tutkimuksen mukaan ensikertalaiset vanhemmat odottavat kumppaniltaan tukea ja myötätuntoa. Tämä pro gradu -tutkielma osoitti, että vaikka perhe-elämässä oltaisiinkin kuormittuneita ja

väsyneitä, haluttiin ja odotettiin vanhempien välistä kannustamista. Toisen kannustaminen ja tukeminen vaatii siis vanhemmilta pyrkimystä ja tavoitteellisuutta näiden saavuttamiseen. Tuen antaminen toiselle vanhemmalle vaatii ponnisteluja (Van Egeren & Hawkins, 2004). Vanhemmuuden tuki on korostunut myös Feinbergin (2003) tutkimuksessa. Hänen mukaansa vanhemmuuden tuki näyttäytyy yhteisvanhemmuudessa vanhempien keskinäisenä tukena ja toisen vanhemman tekemien valintojen kunnioittamisena.

Vanhemmat pitivät yhteisymmärrystä lapseen liittyvistä kasvatuksellisista asioista suuressa arvossa ja niihin liitettiin odotuksia ja toiveita. Vanhemmat toivoivat tulevaisuudelta keskustelua lapseen liittyvissä asioissa. Vanhemmilta vaaditaan yhteistä keskustelua ja pohdintaa, mikäli halutaan tehdä perheeseen ja lapseen liittyviä järjestelyjä (Kotila & Schoppe-Sullivan, 2015). Yhteisymmärryksen lapseen liittyvissä asioissa ovat tunnistaneet myös muut tutkijat (esim. Lindroos ym., 2023; Eerola ym., 2021; Hock & Mooradian, 2013; Feinberg, 2003). Hockin ja Mooradianin (2013) mukaan vanhempien välinen yhteisymmärrys liittyy erityisesti lasta koskeviin kasvatukseen ja hyvinvoinnin asioihin. Yhteisymmärrys lapsen kasvatukseen ja hoitoon liittyvistä tekijöistä on ilmennyt myös Rannan ja kollegoiden (2022) tutkimuksessa. Heidän mukaansa lasta odottavat vanhemmat näkevät tällaisen tilanteen ihanteellisena ja tavoiteltavana. Vanhempien välinen yhteistyö kasvatuksellisissa asioissa on tämän opinnäytetyön mukaan toiminut vanhempien välillä ja kasvatuksellisiin asioihin liittyvän yhteistyön toivottiin jatkossakin säilyvän käyttökelpoisena.

Monella vanhemmalla oli myönteinen kokemus perheessä vallitsevasta yhteistyöstä ja he halusivatkin säilyttää tällä hetkellä yhteisvanhemmuudessa vallitsevan vastuunjaon ja tasavertaisuuden. Tämän voidaan nähdä heijastavan sitä, että vanhemmat arvostavat toistensa panosta vanhemmuuteen ja haluavat mahdollistaa tasavertaisen vanhemmuuden jatkuvan myös tulevaisuuteen. Toisen vanhemman panoksen tunnustaminen lukeutuu myös vanhempien toisilleen osoittamaan tukeen (Camiasca ym., 2022; Hock & Mooradian, 2013; Feinberg, 2003). Vastuut ja tasavertaisuus näkyivät myös toiveina, että vanhempien roolit perheessä vaihtuisivat. Tässä tutkimuksessa monessa

pikkulapsiperheessä äidit toimivat lapsen ensisijaisina hoitajina huolehtien kotitöistä ja lapsen hoidosta isää enemmän (ks. myös Eerola ym., 2021; Olsavsky ym., 2020; Chesley & Flood, 2017; Newkirk ym., 2017). Tämä pro gradu -tutkielma osoittaa, että vanhempi, joka on ollut lapsen kanssa kotona, toivoo siirtymistä työelämään, kun taas työelämässä oleva vanhempi, toivoo mahdollisuutta olla kotona lapsen kanssa. Toiveet roolien vaihtumisesta voidaan tulkita kuvastavan vanhempien kykyä joustavuuteen perheeseen liittyvissä asioissa.

Tässä tutkimuksessa havaittiin odotuksia ja toiveita vanhempien ja perheen yhdessä viettämästä ajasta. Vanhemmat arvostivat sekä perheen että vanhempien kahdenkeskistä aikaa, mikä näkyi toiveina lisätä yhdessä vietettyjä hetkiä. Parisuhdeajan nähtiin olevan tällä hetkellä rajoitettua lapsen iän puolesta, joten tulevaisuudelta toivottiin kumppaneiden yhteistä aikaa, jotta parisuhdetta olisi mahdollista syventää. Kumppaneiden välisen yhteyden kehittäminen ja syventäminen vaatii kuitenkin vanhempien välillä keskusteluyhteyttä ja vanhempien halua saada yhteisvanhemmuus toimimaan. Parisuhteen toimivuuden onkin havaittu aiemmissä tutkimuksissa olevan yhteyksissä vanhemman kykyyn toimia lapselleen vanhempana (Sorsa ym., 2022). Tämän tutkimuksen mukaan vanhemmat olivat siis kokeneet muutoksia parisuhteessa lapsen vauvavaiheen ja taaperoiän myötä. Myös Ranta kollegoineen (2022) sekä Rodriguez ja Adamsons (2012) ovat havainneet parisuhteen muutosten olevan yleisiä erityisesti pikkulapsiperheissä.

Vanhemmat ymmärsivät lapsen kanssa vietettävän ajan olevan tärkeää lapsen ja vanhemman välisen suhteen kehitykselle ja kasvulle. Tämä näkyi tässä tutkimuksessa muun muassa vanhempien toiveina tehdä yhdessä lapsen kanssa asioita, kuten erilaiset harrastukset. Perheen yhteiseen aikaan ja tekemisiin oltiin lisäksi sitoutuneita, mikä ilmeni vanhempien haluna viettää aikaa koko perheenä ja lisätä aikaa perheen yhteisille tekemisille tulevaisuudessa. Vanhemmat toivoivat lisäksi onnistunutta työn ja perheen yhteensovittamista. Tavoittelun työn ja perhe-elämän tasapainosta ja toiveet tasaisemmasta arjesta voidaan nähdä vanhempien haluna parantaa niin vanhempien kuin myös koko perheen hyvinvointia.

Vanhempien toiveissa korostui vanhemman oman hyvinvoinnin merkitys yhteisvanhemmuudelle ja sitä kautta myös koko perheen edulle. Perhearjen ei nähty olevan niin toimivaa kuin mitä se voisi parhaimmillaan olla. Elämä pikkulapsiperheessä olisi sujuvampaa, mikäli vanhemmilla olisi voimavaroja ja energiaa arjessa (Ranta ym., 2022). Tulevaisuudelta toivottiin mahdollisuutta omien voimavarojen lisäämiseen ja kuormittumisen tasaamiseen, mitkä vaikuttavat yhteisvanhempana toimimiseen. Erityisesti isät odottivat, että lapsen kasvun ja kehityksen myötä myös vanhemman oma aika kasvaisi. Vanhemman oman ajan lisääntyminen mahdollistaisi vanhemman palaamisen pikkulapsivaiheen jälkeen omiin harrastuksiinsa sekä kotitöiden hoitamiseen ja lepoon käytettävän ajan lisääntymisen. Vanhemmat osoittivat myös halua pohtia ja panostaa arjen muuttumiseen.

Tämä tutkimus ilmensi vanhempien myönteistä näkökulmaa ja omistautuneisuutta yhteisvanhemmuuteen. Vanhemmat ilmaisivat halua kasvaa yhteisvanhemmuudessa ja motivaatiota vanhempien yhteistyön kehittymiseen. Vanhemmuuden ja yhteistyön vanhempien välillä odotettiin parantuvan ajan myötä. Kokemusten kautta vanhemmat voivatkin kerryttää oppeja yhteisvanhemmuuteen (McHale ym., 2004a). Vanhempien kasvaessa yhdessä, muodostuu heidän välilleen myös yhteys (Hock & Mooradian, 2013). Sitoutumista yhteisvanhemmuuteen osoitti vanhempien valmius pohtia yhdessä kumppaninsa kanssa yhteistyötään ja sitä, millaista tulevaisuuden vanhemmuus olisi. Tähän liittyy myös vanhempien omien kasvatuskokemusten pohtiminen, joka osoitti vanhemman halua panostaa lapsensa kehitykseen ja hyvinvointiin. Myös Ranta kollegoineen (2022) on todennut lasta odottavilla vanhemmilla olevan oppimiseen ja kehittymiseen liittyviä odotuksia. Heidän mukaansa vanhemmat odottivat saavansa toteuttaa vanhemmuutta omalla tyylillään ja toivoivat kasvavansa yhdessä kumppaninsa kanssa vanhemmuudessa. Yleisesti myönteiset toiveet ja odotukset tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta osoittavat tässä tutkimuksessa myös vanhempien halua kehittää yhteisvanhemmuuttaan ja perhe-elämää.

6.1.2 Tulevaisuuden yhteisvanhemmuuden odotuksissa ja toiveissa ilmenevät haasteet

Vaikka pienten lasten vanhempien toiveista ja odotuksista liittyen tulevaisuuden yhteisvanhemmuuteen havaittiinkin pääasiassa myönteisiä asioita, kohtaavat vanhemmat myös haastavia ja kielteisiä asioita perhe-elämässään ja yhteisvanhemmuudessaan. Aina välttämättä odotukset ja toiveet eivät vastaa vanhemmuuden todellisuutta (Machin, 2015). Työn ja perheen yhteensovittaminen ja tasapainottaminen nähtiin tässä tutkimuksessa haastavana, josta myös Milkie kollegoineen (2010) on tehnyt havaintoja. Kumppanin työmäärän vähentyminen ilmeni tässä opinnäytetyössä vanhempien odotuksissa epärealistisena toiveena (ks. Sanders ym., 2023, Machin, 2015). Jotta kumppanin työssä viettämä aika vähenisi, edellyttäisi se molempien vanhempien työssä käymistä ja lapsen siirtymistä hoitoon muille ihmisille kuin lapsen omille vanhemmille. Tähän osa vanhemmista ei ollut vielä valmis. Työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen tiedostettiin tuovan haastavia tekijöitä perhearkeen ja tavoitellessaan optimaalista perheen ja vanhempien hyvinvointia, kohtaavat vanhemmat esteitä tavoitteen saavuttamisessa. Perheen ja työn yhteensovittamista voikin haastaa ajoittain vanhempien välinen työnjako ja kotitöiden vaatavuus (Ranta ym., 2022).

Työelämän ollessa kiireinen ja kuormittava, voi myös vanhempien keskusteluyhteys ja parisuhdeaika kokea kielteisiä vaikutuksia. Tällaisia ovat esimerkiksi konfliktitilanteet tai kielteisen puheen lisääntyminen vanhempien välillä. Tämä tutkimus osoittaa, että konfliktit ilmenevät pienten lasten vanhempien välillä ja pikkulapsiperheessä mielipahaa tuottavina sanoina, erimielisyyksinä ja jännitteisyytenä. Lindroos kollegoineen (2023) löysivät myös tutkimuksessaan vanhempien toiveista odotuksia yhteisvanhemmuuden konflikteista.

Vanhemmat toivat esiin arjen epäselvyyden ja kuormituksen tunteen, jotka viittaavat siihen, että perheen ja vanhemmuuden nykyinen tilanne koetaan osittain rasittavaksi ja ongelmalliseksi. Vanhemmat puhuivat kuormittavasta perhearjesta ja toivoivat keinoja kuormituksen hallintaan ja voimavarojen kasvattamiseen. Kuormittava perhearki liitettiin vanhemman omaan

hyvinvointiin ja yhteisvanhemmuuden sujuvuuteen. Se, että vanhemmat ilmaisivat tämän hetkisen perhe-elämän tuntuvan erilaiselta kuin elämän ennen lasta, voidaan nähdä osoittavan vanhempien toivetta palata heille tutumpaan arkeen. Vanhemmat ovat saattaneet joutua pohtimaan omaa rooliaan vanhempana tai kumppanina, mikä on aiheuttanut stressin kokemuksia vanhemmassa. Lapsen saapuessa perheeseen, joutuvat vanhemmat pohtimaan aiemmin luotujen roolien muokkaamista (Durtschi ym., 2017). Vanhemmuuteen siirtyminen ei siis ole kaikille perheille mutkatonta. Siirtyminen vanhemmuuteen tuokin mukanaan uudenlaisia sopeutumiskasvoja perheeseen (Deave ym., 2008). Lisäksi vanhempien epävarmuus tulevaisuudesta heijastui toiveista jakaa vanhempainvapaita tasan vanhempien kesken. Tämä osoittaa, että vanhemmat eivät välttämättä ole täysin varmoja vielä tulevaisuuden tuomista työtilanteistaan, jotka vaikuttavat perhe-elämään.

Tässä tutkimuksessa yhteisvanhemmuuden havaittiin olevan pienten lasten vanhempien odotusten ja toiveiden perusteella moniulotteinen ilmiö. Se sisältää niin myönteisiä kuin myös kielteisiä elementtejä. Myös Feinberg (2003), Feinberg kollegoineen (2008; 2012) sekä Hock ja Mooradian (2013) tuovat malleissaan esiin yhteisvanhemmuuden monitasoisuuden ja muuttuvuuden. Yhteisvanhemmuuden nähdään muodostuvan tässä tutkimuksessa neljästä ulottuvuudesta (ks. Kuvio 1 alaluvussa 2.2), jotka ilmenivät myös tämän tutkimuksen tuloksissa säilyttävänä, muutettavina, kielteisinä ja myönteisinä asioina. *Vanhemmuuden tuki* näkyi tässä tutkimuksessa vanhempien toiveina muuttaa vanhempien välistä kielteistä puhetta sekä kunnioituksena ja tukena kumppanilleen. *Lasten kasvatuksen* havaittiin liittyvän yhteisymmärrykseen lasta koskevissa asioissa. Vanhemmuuden tuki ja lasten kasvatustulokset ilmenivät erityisesti äitien toiveissa ja odotuksissa tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta. *Vanhempien välinen yhteys* oli ulottuvuus, joka ilmeni monen vanhemman toiveissa ja odotuksissa. Tulevaisuudelta odotettiin vanhempien välisen keskusteluyhteyden ja -kulttuurin parantumista tai sen säilymistä ennallaan. Lisäksi tulevaisuudelta toivottiin, että vanhemmat kehittyisivät ja kasvaisivat yhdessä vanhempina. Tässä tutkimuksessa *työnjako*

näkyi toiveina lasten- ja kodinhoidon tehtävien ja vastuiden jakautumisella tasan vanhempien välillä, joita erityisesti äidit toivoivat ja odottivat.

Tällä tutkimuksella vahvistetaan ja osin kehitetään uutta suhteessa Rannan ja kollegoiden (2022) tutkimustuloksiin, joissa käsiteltiin ensikertalaisten vanhempien odotuksia ja toiveita yhteisvanhemmuudesta. Ranta kollegoineen (2022) tunnisti vanhempien odotuksista ja toiveista viisi teemaa (ks. luku 2.4), jotka ovat samansuuntaisia tämän tutkimuksen löydösten kanssa. Tämä tutkimus tunnisti lisäksi vanhempien puheesta odotuksia ja toiveita yhteisvanhemmuudesta liittyen vanhempien ja perheen yhdessäolo- ja vanhemmuuden voimavarat -teemoihin.

6.2 Tutkimuksen arviointi

Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat siirrettävyys, uskottavuus, varmuus ja vahvistettavuus (Eskola & Suoranta, 2022, s. 212–213). Näiden lisäksi eettisyys luetaan tutkimuksen luotettavuuden arviointiin mukaan (Aaltio & Puusa, 2021, s. 181). Tässä tutkimuksessa on toteutettu hyvän tieteellisen käytännön mukaisia toimintatapoja noudattamalla tutkimukseen liittyviä eettisiä periaatteita, jotka on kuvattu aiemmin tässä tutkielmassa (ks. alaluku 4.4). Tutkimusta tehdessä on kiinnitetty huomiota siihen, että siitä ei synny haittaa tutkittaville tai muille tutkimukseen liittyville, eikä se vaaranna tutkittavien elämää. Noudattamalla eettisiä ohjeita pyrittiin lisäämään tämän tutkimuksen luotettavuutta.

Siirrettävyydellä tarkoitetaan tutkimuksen toteuttamista toisessa tutkimusympäristössä ja pohdittaessa sitä arvioidaan, olisivatko samat tutkimustulokset mahdollisia siellä (Aaltio & Puusa, 2021, s. 181). Tutkittavien taustatietojen, kuten koulutustausta ja ikä, moninaisuus ja aineiston suuruus tukevat sitä, että tämä tutkimus olisi mahdollista toteuttaa toisessakin tutkimusympäristössä. On kuitenkin otettava huomioon, että ihmisten käyttäytyminen on aika-, tilanne- ja paikkasidonnaista, joten ei voida olettaa, että eri ajankohtana, eri tutkimusympäristössä toteutetulla tutkimuksella saavutettaisiin täysin samanlaista lopputulosta (Puusa & Julkunen, 2021, s. 190).

Mitä tulee tämän tutkimuksen tutkimusaineistoon, niin aineisto oli riittävän kattava ja rikas vastaamaan tutkimusongelmaan ja se toi esiin teoreettisesti merkittäviä tutkimustuloksia. Aineistosta havaittiinkin saturaatiota, mikä tarkoittaa sitä, että haastattelujen kautta saatua tietoa ei enää merkittävästi lisää uudet käsitykset, koska samanlaiset tiedot alkavat toistumaan (Aaltio & Puusa, 2021, s. 184; Hennink ym., 2020, s. 108).

Tässä tutkimuksessa pyrittiin raportoimaan yksityiskohtaisesti tutkimusprosessin kaikki vaiheet tutkimuksen luotettavuuden ja erityisesti siirrettävyyden vuoksi. Erityisesti yksityiskohtaisella tulosten raportoimisella ja huolellisella aineiston analysoinnilla pyrittiin lisäämään myös tutkimuksen uskottavuutta. Uskottavuudella tarkoitetaan sitä, kuinka hyvin tutkijan tulkinnat vastaavat tutkittavien käsityksiä (Eskola & Suoranta, 2022, s. 212). Tulososiossa todennettiin vanhempien tulevaisuuden yhteisvanhemmuuden odotuksia ja toiveita suorilla lainauksilla aineistosta. Sitaatit toimivat sekä tapana esittää tutkimusaineiston sisältöä ja havaintoja että lukijaa helpottavana keinona, jolloin lukija pystyy seuraamaan tutkijan tekemien päätösten etenemistä (Aaltio & Puusa, 2021, s. 184). Lisäksi liitteisiin liitettiin koodiluettelo, joka auttaa lukijaa ymmärtämään analyysiprosessia ja sen tuloksia (Bazeley, 2021, s. 229).

Tehtyjä valintoja on perusteltu ja selitetty lukijalle, mikä onkin olennaista laadullisessa tutkimuksessa, jotta lukija pystyy arvioimaan tekstin luotettavuutta (Günther ym., 2021). Tässä tutkimuksessa on lisäksi pyritty siihen, että valinnat ovat tarkoituksenmukaisia tutkimukseen liittyvien aiempien valintojen kanssa (Vilka, 2021, s. 186). Tutkimusprosessissa se näkyi muun muassa siinä, että tutkimuskysymys on luotu aiempien tutkimusten ja tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen pohjalle ja, että tuloksia on tutkimuksen pohdinta-osassa tarkasteltu ja tulkittu huomioiden teoreettinen tausta. Pyrkimys järjestelmälliseen ja johdonmukaiseen työskentelyyn onkin lukeutunut tutkimuksen jokaiseen vaiheeseen aina suunnittelusta aineiston analyysiin ja tulosten raportoimiseen. Tämä on näkynyt tutkimusprosessin raportoimisen lisäksi työskentelyn reflektiivisenä eli arvioivana otteena (Vilka, 2021, s. 185). Tutkimuksen aikana on pohdittu tehtyjä ratkaisuja ja otettu näin kantaa tehdyn työn luotettavuuteen (Eskola & Suoranta, 2022, s. 209).

Arvioitaessa valintoja tutkimusmetodin suhteen, painotettiin sen sopivuutta tutkimuksen tavoitteisiin. Tämän tutkimuksen tavoitteena oli kuvata ja ymmärtää pienten lasten vanhempien odotuksia ja toiveita yhteisvanhemmuudesta. Laadullisen tutkimuksen yhteydessä aineiston käsittelyssä pyrittiin ainutlaatuisuuteen, mikä tuki temaattisen analyysin käyttöä. Koska tutkimuksessa ei ollut tarkkaan määriteltyä teoreettista näkökulmaa, temaattisen analyysin valinta oli perusteltua (Maguire & Delahunt, 2017, s. 3352). Tämä menetelmä soveltui hyvin haastatteluaineiston monipuoliseen analysointiin.

Tutkijan olisi olennaista tunnistaa luotettavuuden arvioinnissa myös, että tutkittavan ilmiön valikoituminen tutkimuskohteeksi kuten myös tutkimusongelmat perustuvat ainakin osittain tutkijan henkilökohtaiseen motivaatioon ja näkemyksiin (Aaltio & Puusa, 2021, s. 181). Tämän tutkimuksen tutkimusaiheen valintaan onkin vaikuttanut tutkijan henkilökohtaiset arvot ja aiemmat kokemukset kuten esimerkiksi se, mikä merkitys yhteisvanhemmuudella on tämän tutkimuksen tekijälle. Tutkimusaihe nähdäänkin tutkijan näkökulmasta ajankohtaisena nykyhetkelle ja tulevaisuudelle. Nämä kokemukset ovat olleet vaikuttamassa myös tämän tutkimuksen aineiston tulkintaan.

Varmuutta tutkimukseen voidaan lisätä ottamalla huomioon ennustamattomasti vaikuttavat ennakkoehdot eli sellaiset tekijät, jotka voivat vaikuttaa tutkimuksen kulkuun odottamattomasti (Eskola & Suoranta, 2022, s. 213). Tässä tutkimuksessa tutkijan omat kokemukset ja havainnot ovat vaikuttaneet tutkimukseen myös odottamattomasti. Aaltion ja Puusan (2021, s. 182) mukaan tutkimustulosten tulkitsemisen taustalla vaikuttavat erilaiset esioletukset todellisuuden luonteesta. Erilaisia esioletuksia, jotka voivat vaikuttaa tuloksiin, onkin pyritty tietoisesti refleктоimaan tutkimuksen eri vaiheissa. Tällainen tutkijan esioletus oli esimerkiksi, että äideillä on yhteisvanhemmuudessa erilainen rooli ja sitä kautta myös erilaiset toiveet tulevaisuudelta kuin isillä. Näin on pyritty lisäämään myös tutkimuksen objektiivisuutta. Tieteen objektiivisuus liittyy tutkijan erottamiseen tutkimuskohteesta eli tutkijan omat oletukset ja toimintatavat eivät olisi

vaikuttamassa tutkimuksen kulkuun tai tutkimustuloksiin (Puusa & Julkunen, 2021, s. 189).

On myös esitetty, että vasta, kun tutkija kykenee kriittiseen omien aiempien tietojensa tarkasteluun ja niiden yhdistämiseen uusiin havaintoihin, hän pystyy huomioimaan myös ne seikat, jotka saattaisivat näyttää merkityksettömiltä aloittelevan tutkijan näkökulmasta (Aaltio & Puusa, 2021, s. 182). Tässä tutkimuksessa on tiedostettu, että tämän tutkimuksen tehnyt tutkija on tutkijauransa alkumetreillä, jolloin tulosten tulkitsemiseen vaikuttaa hyvin vahvasti tutkijan aiemmat tiedot. Lisäksi tämä tutkimus on toteutettu yksilötyönä, mikä tarkoittaa, että tutkijatriangulaatiota ei ole mahdollistettu. Näin ollen tutkimuksen luotettavuutta ei ole voitu vahvistaa käyttämällä useampaa tulkitsijaa. Olisi nimittäin mahdollista, että toinen tutkija voisi saada erilaisia tutkimustuloksia, vaikka hän hyödyntäisikin samaa aineistoa (Aaltio & Puusa, 2021, s. 188).

Tutkimuksen arviointiin ja luotettavuuteen liittyvä vahvistuvuus tarkoittaa, että tutkimuksen aikana tehdyt tulkinnat saavat tukea aiemmista samaa ilmiötä ja aihetta tarkastelleista tutkimuksista (Eskola & Suoranta, 2022, s. 213). Tämän tutkimuksen tulokset ovat saman suuntaisia kuin muiden aiemmin yhteisvanhemmuuden odotuksia ja toiveita tutkineiden tutkijoiden (esim. Lindroos ym., 2023; Ranta ym., 2022). Tästä tutkimuksesta havaitaan myös vanhempien odotuksista ja toiveista yhteisvanhemmuuden ulottuvuuksia ja elementtejä, joita muun muassa Feinberg (2003) sekä Hock ja Mooradian (2013) ovat malleissaan määritelleet.

6.3 Jatkotutkimusaiheet ja käytännön sovellukset

Pienten lasten vanhempien odotusten ja toiveiden tutkiminen tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta on merkityksellistä myös tulevaisuudessa. Tuoreen tutkimustiedon avulla voidaan kehittää vanhemmille ja perheille erilaisia interventioita ja ohjelmia, jotka vastaavat vanhempien odotuksiin ja toiveisiin yhteisvanhemmuudesta. Ajankohtainen tutkimustieto mahdollistaa myös tuen suunnittelun enemmän nykypäivän vanhempien tarpeita vastaaviksi. Tämä

laadullinen tutkimus tuottikin merkityksellistä tietoa siitä, millaisia asioita vanhemmat toivovat vanhempien väliseltä yhteistyöltä, millaisia asioita he haluaisivat säilyttää yhteisvanhemmuudessaan ja millaisten perhe-elämään vaikuttavien tekijöiden toivotaan muuttuvan tulevaisuudessa. Tätä kautta tämä tutkimus antaa merkittävän panoksen yhteisvanhemmuuden odotusten ymmärtämiseen vanhemmuutensa alkumetreillä olevien vanhempien näkökulmasta.

Tietoa vanhempien odotuksista ja toiveista yhteisvanhemmuudesta voivat hyödyntää eri alojen ammattilaiset, jotka työskentelevät perheiden ja vanhempien parissa. Erityisesti varhaiskasvatuksen ammattilaisille (mm. varhaiskasvatuksen opettajat, -lastenhoitajat, -avustajat, -erityisopettajat ja päiväkodin johtajat) tämä tutkimus antaa tietoa, jota voidaan hyödyntää niin yhteistyössä vanhempien kanssa kuin myös yleisesti perheiden tukemisessa. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten ymmärtäessä vanhempien odotuksia ja toiveita yhteisvanhemmuudesta voivat varhaiskasvatuksen ammattilaiset tarjota vanhemmille ohjausta esimerkiksi perheen arkeen tai vanhempien väliseen keskustelukulttuuriin. Lisäksi he pystyvät tarjoamaan yksilöllisempää tukea tiedostaessaan vanhempien havaitsevia haasteita yhteisvanhemmuudessa. Tietoa pienten lasten vanhempien odotuksista ja toiveista liittyen yhteisvanhemmuuteen voi tarjota varhaiskasvatuksen ammattilaisille myös keinoja luoda vahvempaa ja kestävämpää kasvatuskumppanuutta (ks. Rautamies ym., 2019; Kekkonen, 2012).

Tämä tutkimus osoitti, että vanhempien pyrkiessä kehittymään ja kasvamaan yhteisvanhemmuudessa he voivat kokea myös stressiä ja ylikuormitusta roolistaan vanhempana pyrkiessään kasvattamaan lapsestaan itsenäistä ja oman arvon tuntevaa yksilöä. Olisikin tärkeää jatkossa tuottaa ajankohtaista tietoa vanhemmuuteen liittyvistä haasteista ja ongelmista, joita vanhemmat kohtaavat tavoitellessaan päämääriään. Mielenkiintoista olisi tutkia tarkemmin, miten vanhemmat kokevat ja käsittelevät psyykkisiä ja emotionaalisia kokemuksiaan yhteisvanhemmuudesta, kuten ajatuksiaan vanhemmuudesta tai tuntemuksiaan perheen dynamiikasta. Lisäksi olisi kiinnostavaa tutkia, millainen vaikutus erilaisilla elämäntilanteilla on

vanhempien odotuksiin ja toiveisiin tulevaisuuden yhteisvanhemmuudesta, erityisesti perheissä, joissa koetaan työn ja perheen yhtensovittamisen haasteita tai taloudellisia vaikeuksia.

Vanhempien toiveita ja odotuksia yhteisvanhemmuudesta on tutkittu aiemmin laajalti ydinperheissä, mutta esimerkiksi sateenkaariperheiden tai adoptioperheiden vanhempien odotuksista ja toiveista liittyen yhteisvanhemmuuteen on tutkimuksia vielä rajallinen määrä. Perusteltua olisikin tutkia lisää sitä, millaisia odotuksia vanhemmilla on yhteisvanhemmuudesta tällaisissa perheissä. Mielenkiintoista olisi tutkia myös sitä, miten odotukset eroavat erilaisissa perhemuodoissa, sillä tulevaisuudessa tarvitsemme yhteisvanhemmuuteen motivoituneita, voimavaroja omaavia ja keskustelukykyisiä vanhempia, joiden päämääränä on lapsen edun ensisijaisuus.

LÄHTEET

- Aaltio, I. & Puusa, A. (2021). Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s. 177–188). Gaudeamus.
- All European Academies. (2023). *The european code of conduct for research integrity – revised edition 2023*. ALLEA. <https://doi.org/10.26356/ECOC>
- Allen, K. R. & Henderson, A. C. (2017). *Family theories: Foundations and applications*. Wiley Blackwell.
- Ascigil, E., Edelstein, R. S., Wardecker, B. M. & Chopik, W. J. (2021). Division of baby care in heterosexual and lesbian parents: expectations versus reality. *Journal of Marriage and Family*, 83(2), 584–594.
<https://doi.org/10.1111/jomf.12729>
- Bazeley, P. (2021). *Qualitative data analysis: practical strategies* (2. painos). Sage.
- Biehle, S. N. & Mickelson, K. D. (2012). First-time parents' expectations about the division of childcare and play. *Journal of Family Psychology*, 26(1), 36–45.
<https://doi.org/10.1037/a0026608>
- Bouchard, G. (2009). Parents-to-be with overly optimistic expectations of parenthood: who are they and what should counsellors do? *Canadian Journal of Counselling*, 43(3), 165–177.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
<https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Braun, V. & Clarke, V. (2017). Thematic analysis. *The Journal of Positive Psychology*, 12(2), 297–298.
<https://doi.org/10.1080/17439760.2016.1262613>
- Böök, M. L. & Terävä, J. (2022). "Yhteisvanhemmuus – sehän olisi aivan mahtavaa, jos se toimisi!": Eronneiden isien ja äitien puhetta yhteistyöstä ja vanhemmuudesta. *Kasvun tuki*, 2(1), 15–23.
- Camisasca, E., Miragoli, S., Di Blasio, P. & Feinberg, M. (2022). Pathways among negative co-parenting, parenting stress, authoritarian parenting style, and child adjustment: The emotional dysregulation driven model. *Journal of*

- Child and Family Studies*, 31, 3085-3096. <https://doi.org/10.1007/s10826-022-02408-9>
- Chen, E.Y.-J., Tung, E. Y.-L. & Enright, R. D. (2021). Pre-parenthood sense of self and the adjustment to the transition to parenthood. *Journal of Marriage and Family*, 83(2), 428-445. <https://doi.org/10.1111/jomf.12709>
- Chesley, N. & Flood, S. (2017). Signs of change? At-home and breadwinner parents' housework and child-care time. *Journal of Marriage and Family*, 79(2), 511-534. <https://doi.org/10.1111/jomf.12376>
- CopaGloba, (2022). *CopaGloba – learning to coparent: a longitudinal data on construction of coparenting in transition to parenthood* [sähköinen tutkimusaineisto]. JYX-julkaisuarkisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202209164612>
- Craig, L. & Mullan, K. (2010). Parenthood, gender and work-family time in the United States, Australia, Italy, France, and Denmark. *Journal of Marriage and Family*, 72(5), 1344-1361. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00769.x>
- Curran, M. A., Hazen, N. L. & Mann, T. (2009). Representations of marriage and expectations of parenthood: Predictors of supportive coparenting for first-time parents. *Parenting: Science and Practice*, 9(1-2), 101-122. <https://doi.org/10.1080/15295190802656794>
- Deave, T., Johnson, D. & Ingram, J. (2008). Transition to parenthood: the needs of parents in pregnancy and early parenthood. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 8, 1-11. <https://doi.org/10.1186/1471-2393-8-30>
- De Palma, M., Rooney, R., Izett, E., Mancini, V. & Kane, R. (2023). The relationship between parental mental health, reflective functioning coparenting and social emotional development in 0-3 year old children. *Frontiers in Psychology*, 14, 1-15. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1054723>
- Durtschi, J. A., Soloski, K. L. & Kimmes, J. (2017). The dyadic effects of supportive coparenting and parental stress on relationship quality across the transition to parenthood. *Journal of Marital and Family Therapy*, 43(2), 308-321. <https://doi.org/10.1111/jmft.12194>

- Eerola, P., Närvi, J., Terävä, J. & Repo, K. (2021). Negotiating parenting practices: The arguments and justifications of Finnish couples. *Families, Relationships and Societies*, 10(1), 119-135.
<https://doi.org/10.1332/204674320X15898834533942>
- Eskola, J. & Suoranta, J. (2022). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- Fagan, J. (2008). Randomized study of a prebirth coparenting intervention with adolescent and young fathers. *Family Relations*, 57(3), 309-323.
<https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2008.00502.x>
- Feinberg, M. (2003). The internal structure and ecological context of coparenting: A framework for research and intervention. *Parenting*, 3(2), 95-131. https://doi.org/10.1207/S15327922PAR0302_01
- Feinberg, M. E. & Kan, M. L. (2008). Establishing family foundations: Intervention effects on coparenting, parent/infant well-being, and parent-child relations. *Journal of Family Psychology*, 22(2), 253-263.
<https://doi.org/10.1037/0893-3200.22.2.253>
- Feinberg, M. E., Brown, L. D. & Kan, M. L. (2012). A multi-domain self-report measure of coparenting. *Parenting* 12(1), 1-21.
<https://doi.org/10.1080/15295192.2012.638870>
- Feinberg, M. E., Jones, D. E., Hostetler, M. L., Roettger, M. E., Paul, I. M. & Ehrenthal, D. B. (2016). Couple-focused prevention at the transition to parenthood, a randomized trial: effects on coparenting, parenting, family violence, and parent and child adjustment. *Prevention Science*, 17, 751-764.
<https://doi.org/10.1007/s11121-016-0674-z>
- Flykt, M., Lindblom, J., Punamäki, R.-L., Poikkeus, P., Repokari, L., Unkila-Kallio, L., Vilksa, S., Sinkkonen, J., Tiitinen, A., Almqvist, F., & Tulppala, M. (2009). Prenatal expectations in transition to parenthood: Former infertility and family dynamic considerations. *Journal of Family Psychology*, 23(6), 779-789. <https://doi.org/10.1037/a0016468>
- Günther, K., Hasanen, K. & Juhila, K. (2021). *Johdanto: Analyysi ja tulkinta*. Teoksessa: J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysita-van-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/>

- Hennink, M., Hutter, I. & Bailey, A. (2020) *Qualitative research methods* (2. painos). Sage.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. Tammi.
- Hock, R. M. & Mooradian, J. K. (2013). Defining coparenting for social work practice: A Critical interpretive synthesis. *Journal of Family Social Work*, 16(4), 314-331. <https://doi.org/10.1080/10522158.2013.795920>
- Hook, J. L. & Wolfe, C. M. (2012). New fathers? Residential fathers' time with children in four countries. *Journal of Family Issues*, 33(4), 415-450. <https://doi.org/10.1177/0192513X11425779>
- Huusko, M. & Paloniemi, S. (2006). Fenomenografia laadullisena tutkimussuuntauksena kasvatustieteissä. *Kasvatus*, 37(2), 162-173.
- Juuti, P. & Puusa, A. (2021). Johdanto. Mitä laadullisella tutkimuksella tarkoitetaan? Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s. 9-19). Gaudeamus.
- Kekkonen, M. (2012). *Kasvatuskumppanuus puheena: varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapsen päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä*. [Väitöskirja, Tampereen yliopisto]
- Kekkonen, M., Malinen, K., Moilanen, J. & Rönkä, A. (2023). Perhekeskusten työntekijöiden käsitykset yhteisvanhemmuudesta. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*, 60, 155-168.
- Kerig, P. K. (2019). Parenting and family systems. Teoksessa M. H. Bornstein (toim.), *Handbook of parenting. Volume 3: Being and becoming a parent* (s. 3-35). Routledge.
- Kettunen, J. & Tynjälä, P. (2018). Applying phenomenography in guidance and counselling research. *British Journal of Guidance and Counselling*, 46(1), 1-11. <https://doi.org/10.1080/03069885.2017.1285006>
- Konold, T. R., & Abidin, R. R. (2001). Parenting alliance: A multifactor perspective. *Assessment*, 8(1), 47-65. <https://doi.org/10.1177/107319110100800105>

- Kotila, L. E. & Schoppe-Sullivan, S. J. (2015). Integrating sociological and psychological perspectives on coparenting. *Sociology Compass* 9(8), 731-744. <https://doi.org/10.1111/soc4.12285>
- Kuersten-Hogan, R. (2017). Bridging the gap across the transition to coparenthood: Triadic interactions and coparenting representations from pregnancy through 12 months postpartum. *Frontiers in Psychology*, 8. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00475>
- Kuula, A. (2011). *Tutkimuseetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Vastapaino.
- Lawrence, E., Nylen, K. & Cobb, R. J. (2007). Prenatal expectations and marital satisfaction over the transition to parenthood. *Journal of Family Psychology*, 21(2), 155-164. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.21.2.155>
- Lévesque, S., Bisson, V., Charton, Laurence & Fernet, M. (2020). Parenting and relational well-being during the transition to parenthood: Challenges for first-time parents. *Journal of Child and Family Studies*, 29, 1938-1956. <https://doi.org/10.1007/s10826-020-01727-z>
- Lindroos, E., Räikkönen, E., Malinen, K. & Rönkä, A. K. (2023). Prenatal version of the coparenting relationship scale among Finnish couples expecting their firstborn. *Journal of Child and Family Studies*, 32, 2944-2960. <https://doi.org/10.1007/s10826-023-02659-0>
- Machin, A. J. (2015). Mind the gap: The expectation and reality of involved fatherhood. *Fathering*, 13(1), 36-59.
- Maguire, M. & Delahunty, B. (2017). Doing a thematic analysis: a practical, step-by-step guide for learning and teaching scholars. *All Ireland Journal of Higher Education*, 9(3), 3351-33514.
- Malinen, K. (2011). *Parisuhde pikkulapsiperheessä*. [Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]
- McHale, J., Kuersten-Hogan, R. & Rao, N. (2004a). Growing Points for Coparenting, Theory and Research. *Journal of Adult Development*, 11(3), 221-234. <https://doi.org/10.1023/B:JADE.0000035629.29960.ed>
- McHale, J., Kazali, C., Rotman, T., Talbot, J., Carleton, M. & Lieberman, R. (2004b). The transition to coparenthood: Parent's prebirth expectations

and early coparental adjustment at 3 months postpartum. *Development and Psychopathology*, 16(3), 711–733.

<https://doi.org/10.1017/S0954579404004742>

Mihelic, M., Filus, A. & Morawaska, A. (2016). Correlates of prenatal parenting expectations in new mothers: Is better self-efficacy a potential target for preventing postnatal adjustment difficulties? *Prevention Science*, 17, 949–959.

<https://doi.org/10.1007/s11121-016-0682-z>

Milkie, M. A., Kendig, S. M., Nomaguchi, K. M. & Denny, K. E. (2010). Time with children, children's well-being, and work-family balance among employed parents. *Journal of Marriage and Family*, 72(5), 1329–1343.

<https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00768.x>

Murphy, S. E., Gallegos, M. I., Jacobvitz, D. B. & Hazen, N. L. (2017).

Coparenting dynamics: Mothers' and father's differential support and involvement. *Personal Relationships*, 24(4), 917–

932. <https://doi.org/10.1111/per.12221>

Newkirk, K., Perry-Jenkins, M. & Sayer, A. G. (2017). Division of household and childcare labor and relationship conflict among low-income new parents.

Sex Roles, 76, 319–333. <https://doi.org/10.1007/s11199-016-0604-3>

Olsavsky, A. L. Yan, J., Schoppe-Sullivan, S. J. & Kamp Dush, C. M. (2020). New fathers' perceptions of dyadic adjustment: The roles of maternal gatekeeping and coparenting closeness. *Family Process*, 59(2), 571–585.

<https://doi.org/10.1111/famp.12451>

Puusa, A. (2021a). Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet.

Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s. 103–117). Gaudeamus.

Puusa, A. (2021b). Näkökulmia laadullisen aineiston analysointiin. Teoksessa A.

Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s. 145–156). Gaudeamus.

Puusa, A. & Julkunen, S. (2021). Uskottavuuden arviointi laadullisessa

tutkimuksessa. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s. 189–201). Gaudeamus.

- Puusa, A. & Juuti, P. (2021). Laadullisen tutkimuksen olemus. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s. 75–85). Gaudeamus.
- Ranta, M., Böök, M-L., Paloniemi, S. & Rönkä, A. (2022). Equally, but in our own way: First-time parents' prenatal expectations of coparenting. *Journal of Family Studies* 29(3), 1061–1081.
<https://doi.org/10.1080/13229400.2021.2023609>
- Rautamies, E., Vähäsantanen, K., Poikonen, P.-L., & Laakso, M.-L. (2019). Parental agency and related emotions in the educational partnership. *Early Child Development and Care* 189(6), 896-908.
<https://doi.org/10.1080/03004430.2017.1349763>
- Rodriguez, A. & Adamsons, K. (2012). Parenting expectations: Younger and older first-time parents. *Marriage & Family Review*, 48(3), 248-271.
<https://doi.org/10.1080/01494929.2012.665014>
- Sanders, R. E., Lehmann, J. & Gardner, F. (2021). New parents' idealistic expectations of parenthood: the impact of preconceived ideas. *Journal of Family Issues*, 44(3), 850-871. <https://doi.org/10.1177/0192513X211055124>
- Sévon, E. (2012). "My life has changed, but his life hasn't: Making sense of the gendering of parenthood during the transition to motherhood. *Feminism & Psychology*, 22(1), 60–80. <https://doi.org/10.1177/09593535114150>
- Sorsa, M., Hopia, H., Heino-Tolonen, T. & Raitakari, S. (2022). Lapsiperheiden psykososiaalinen tuki Suomessa. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*, 59, 83–103.
- Terävä, J. & Böök, M. J. (2019). Yhteistyövanhemmuus eron jälkeen – mitä, miksi ja miten? Teoksessa P. Hietanen, V. Keinonen & M. Kettunen (toim.) *Yhteistyövanhemmuuden käsikirja. Ensi- ja turvakotien liitto. Ensi- ja turvakotien liiton käsikirja*, 4. 10–20.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf

- Umemura, T., Christopher, C., Mann, T., Jacobvitz, D. & Hazen, N. (2015). Coparenting problems with toddlers predict children's symptoms of psychological at age 7. *Child Psychiatry & Human Development*, 46, 981-996. <https://doi.org/10.1007/s10578-015-0536-0>
- Van Egeren, L. A. (2003). Prebirth predictors of coparenting experiences in early infancy. *Infant Mental Health Journal*, 24(3), 278-295. <https://doi.org/10.1002/imhj.10056>
- Van Egeren, L. A. (2004). The development of the coparenting relationship over the transition to parenthood. *Infant Mental Health Journal*, 25(5), 453-477. <https://doi.org/10.1002/imhj.20019>
- Van Egeren, L. A., & Hawkins, D. P. (2004). Coming to terms with coparenting: Implications of definition and measurement. *Journal of Adult Development*, 11(3), 165-178. <https://doi.org/10.1023/B:JADE.0000035625.74672.0b>
- Vilkka, H. (2021). *Näin onnistut opinnäytetyössä: Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin*. PS-kustannus.
- Vuori, J. (2021). Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Teoksessa: J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
- Yavorsky, J. E., Kamp Dush, C. M. & Schoppe-Sullivan, S. J. (2015). The production of inequality: the gender division of labor across the transition to parenthood. *Journal of Marriage and Family*, 77(3), 662-679. <https://doi.org/10.1111/jomf.12189>

LIITTEET

Liite 1. Esimerkki tutkimuksen alustavista teemoista

Alustavateema:	Alustavateema:	Alustavateema:
Vanhempien ja perheen yhteinen aika/yhdessäolo	Keskustelua/vanhempien välinen yhteys	Voimavaroja/vanhemmuuden tuki
Koodit:	Koodit:	Koodit:
Kahdenkeskinen aika lapsen kanssa	Keskusteluyhteys ja -kulttuuri	Lisäenergiaa
Vanhempien kahden keskinen aika	Ei riitelyä	Keinot kuormitukseen
Yhteistä aikaa perheelle	Aikaa keskustella	Aikaa levätä
Perheen yhteistä tekemistä	Keskustelut arjen toimenpiteistä	Oma harrastaminen
Työelämän onnistunut yhdistäminen vanhemmuuteen/arkeen	Vanhempien välinen kommunikointi	Vanhempien omat hengähdystauot
	Vanhempien keskinäinen yhteisymmärrys	Päiväkotiarjen alkaminen
	Puolison tukeminen	8-16 arjen eläminen
	Myönteinen puhe	Lapsen jättäminen hoitoon sukulaisille
	Puoliso tyytyväinen kumppaniin	Asioiden pysyminen ennallaan
	Vanhempien yhteyden syventäminen	"Oikea" arki
	Luottamus ja joustavuus	Arjen muuttuminen
	Asioiden tunnistaminen	Tasainen arki
	Samoilla linjoilla kasvatuksellisista asioista	Aikaa yleisesti kaikkeen